

Noter til regnskapet

Note	Side	
1	3	Generell informasjon
2	4	Regnskapsprinsipper IFRS
3	11	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
4	13	Segmentinformasjon
5	15	Kapitaldekning og kapitalstyring
6	18	Risikoforhold
		Kredittrisiko
7	22	Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld
8	23	Utlån til og fordringer på kunder
9	28	Fraregning av finansielle eiendeler
10	30	Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne engasjement
11	31	Tap på utlån og garantier
12	33	Kreditteksponering for hver interne risikoring
13	35	Maksimal kreditteksponering
14	38	Finansielle instrumenter og motregning
15	39	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler
		Markedsrisiko
16	41	Markedsrisiko knyttet til renterisiko
17	42	Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering
		Likviditetsrisiko
18	43	Likviditetsrisiko
19	44	Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser
		Resultatregnskap
20	46	Netto renteinntekter
21	47	Netto provisjons- og andre inntekter
22	48	Netto resultat fra finansielle eiendeler
23	49	Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte
24	52	Andre driftskostnader
25	53	Pensjon
26	57	Skatt
		Balanse
27	59	Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter
28	61	Virkelig verdi av finansielle instrumenter
29	63	Sertifikater og obligasjoner
30	64	Finansielle derivater
31	65	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser
32	67	Immaterielle eiendeler
33	68	Eiendom, anlegg og utstyr
34	69	Andre eiendeler
35	70	Innskudd fra og gjeld til kunder
36	71	Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

37	72	Annen gjeld og forpliktelse
38	73	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån
39	74	Investering i eierinteresser

Øvrige opplysninger

40	79	Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning
41	80	Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper
42	81	Eierandelskapital- og eierstruktur
43	83	Utbytte fra datterselskaper
44	84	Hendelser etter balansedagen

Note 1 - Generell informasjon

Beskrivelse av virksomheten

Se virksomhetsbeskrivelse presentert i årsrapporten.

Konsernet SpareBank1 SMN

SpareBank 1 SMN har sitt hovedkontor i Trondheim, Søndre gate 4. Bankens markedsområder er i hovedsak Trøndelag og Nordvestlandet.

Konsernregnskapet for 2014 ble godkjent av styret 3. mars 2015.

Note 2 - Regnskapsprinsipper IFRS

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet

Konsernregnskapet 2014 for SpareBank 1 SMN er satt opp i overensstemmelse med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er gjort gjeldende i Norge. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) og dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC). Målegrunnlaget for konsernregnskapet er historisk kost med de unntak som er beskrevet nedenfor. Regnskapet er avlagt basert på IFRS standarder og fortolkninger obligatoriske for årsregnskap som avlegges per 31. desember 2014.

Implementerte regnskapsstandarder og andre relevante endringer i regelverk i 2014

IFRS 10 - Konsolidering. Standarden omhandler definisjon av datterselskap, og legger i større grad vekt på faktisk kontroll enn tidligere regler. Kontroll foreligger kun når investor har makt over relevante aktiviteter hos investeringsobjektet, risiko for variabel avkastning, og i tillegg evne til å bruke makten til å påvirke avkastningen. I tilfeller med brudd på lånevilkår vil banken vurdere om den har oppnådd reell makt i henhold til IFRS 10.

IFRS 11 - Felleskontrollert virksomhet erstatter IAS 31 og SIC-13. IFRS 11 fjerner muligheten til å kunne benytte proporsjonal konsolidering for felleskontrollerte foretak. Banken har vurdert effekten av ny standard, spesielt i forholdet til SpareBank 1 Banksamarbeidet DA, og kommet til at den ikke har vesentlig betydning for konsernets rapportering.

IFRS 12 - Opplysninger om investeringer i andre selskaper. Standarden utvider kravet til noteinformasjon i årsregnskap for investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollerte selskaper og strukturerte foretak.

Revidert IAS 27 - Separat finansregnskap og IAS 28 Investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet. Som resultat av introduksjon av IFRS 10, 11 og 12 har IASB revidert IAS 27 og IAS 28 som samordner standardene med de nye regnskapsstandardene. Etter revisjonen regulerer IAS 27 kun separate finansregnskap, mens IAS 28 regulerer investeringer i både tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som skal regnskapsføres i henhold til egenkapitalmetoden.

Endringer IAS 32 - Motregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. Endringen i standarden gjelder presentasjon av finansielle eiendeler og gjeld og medfører ikke vesentlig endring i motregningen av finansielle eiendeler og forpliktelser i regnskapet.

Ovennevnte standarder er implementert fra og med første januar 2014.

Nye eller reviderte regnskapsstandarder som er godkjent, men ikke implementert i 2014

IFRS 9 - Finansielle instrumenter regulerer klassifisering, måling og regnskapsføring av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser og erstatter nåværende IAS 39. Etter ny standard skal finansielle eiendeler deles inn i to kategorier basert på målemetode; virkelig verdi eller amortisert kost. For finansielle forpliktelser er kravene i hovedsak lik nåværende standard. For banken forventer vi at endringene i behandlingen av tap på utlån og garantier har størst betydning, men omfang er så langt ikke kartlagt. Konsernet planlegger å anvende IFRS 9 når standarden trer i kraft og er godkjent av EU. Forventet implementering er 1. januar 2018.

IFRS 15 - Inntektsføring er en ny felles standard for inntektsføring og erstatter alle eksisterende standarder og fortolkninger for inntektsføring. Standarden gjelder for alle inntektskontrakter og inneholder en modell for innregning og måling av salg av enkelte ikke-finansielle eiendeler. Standarden vurderes ikke å ha vesentlig betydning for konsernets inntektsføringsprinsipper. Forventet implementering er tidligst 1. januar 2017.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterforetak som ikke er planlagt avhendt i nær framtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterforetak regnes alle foretak hvor banken har kontroll, dvs. makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Datterforetak er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultatelementer er eliminert.

Ved overtakelse av kontroll i et foretak (virksomhetssammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler.

Alle transaksjoner innad i konsernet blir eliminert ved utarbeidelse av konsernregnskap. Minoritetens andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises minoritetens andel som en egen post.

Tilknyttet foretak

Tilknyttet foretak er foretak der banken har betydelig innflytelse. Normalt er det betydelig innflytelse når banken har en eierandel på 20 prosent eller mer. Tilknyttede foretak regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede foretaket. Banken resultatfører sin andel av resultatet i det tilknyttede foretaket. I morbankens regnskap regnskapsføres tilknyttede foretak til kostmetoden. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet kan bestå av felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte foretak. Felles kontroll innebærer at banken gjennom avtale utøver kontroll sammen med andre deltakere. Felleskontrollert drift og felleskontrollerte eiendeler regnskapsføres ved at bankens forholdsmessige andel av eiendeler, forpliktelser og balanseposter innregnes i bankens regnskap. Styringsstrukturen for SpareBank 1-samarbeidet er regulert i en avtale mellom eierne. Konsernet klassifiserer sin deltakelse i enkelte selskaper som investeringer i felleskontrollerte foretak og vurderer disse etter egenkapitalmetoden. Se note 39 Investering i eierinteresser.

Utlån og tap på utlån

Utlån måles til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrentelån til kunder bokføres til virkelig verdi. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi bokføres over resultatregnskapet som verdiendring. Opptjent rente og over/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisikoen i fastrenteutlåne styres med renteswapper som bokføres til virkelig verdi. Det er konsernets oppfatning at vurdering av fastrenteutlån til virkelig verdi gir mer relevant informasjon om verdiene i balansen.

Nedskrivning

Balanseført beløp av bankens eiendeler blir gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Årlig beregnes gjennvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubegrenset utnyttbar levetid, og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk. Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger gjennvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres nedskrivninger dersom det er en endring i estimater som er benyttet for å beregne gjennvinnbart beløp.

Individuelle nedskrivninger på finansielle eiendeler

Verditap på utlån er pådratt dersom, og bare dersom, det eksisterer objektive bevis på verdifall som kan medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs innregning (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- ikke uvesentlig mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- på grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen

Konsernet vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer (eksklusiv fremtidige kredittap som ikke er pådratt) diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en nedskrivningskonto og tapet bokføres over resultatregnskapet.

Eiendeler som vurderes individuelt med hensyn på verdireduksjon, og hvor et verditap identifiseres eller fortsatt er identifisert, tas ikke med i beregning av gruppevise nedskrivninger.

Gruppevise nedskrivninger på utlån

For finansielle eiendeler som ikke er individuelt signifikante, vurderes de objektive bevisene på verdifall individuelt eller kollektivt. Dersom konsernet bestemmer at det ikke eksisterer objektive bevis på verdifall for en individuell vurdert finansiell eiendel, signifikant eller ikke, inkluderes eiendelen i en gruppe av finansielle eiendeler med samme kredittrisikokarakteristikk.

I vurderingen av gruppevise nedskrivninger hensyntas blant annet:

- observerbare data indikerer at det er målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler siden første-gangsbokføring, selv om reduksjonen ennå ikke fullt ut kan identifiseres til en individuell finansiell eiendel i gruppen inkludert:
  - ugunstig utvikling i betalingsstatus for låntakere i gruppen
  - nasjonale eller lokale økonomiske betingelser som korrelerer med mislighold av eiendelene i gruppen

Verdifallet på grupper av finansielle eiendeler måles ved utvikling i rating på grupper av finansielle eiendeler ved å følge utviklingen i negativ migrering og endring i forventet tap over porteføljens løpetid.

Migreringen av kunder utarbeides ved løpende å kredittvurdere hver enkelt kunde i bankens porteføljeovervåkingssystemer.

For hendelser som har inntruffet, men som ennå ikke har gitt utslag i bankens porteføljeovervåkingssystemer, estimeres gruppevise nedskrivningsbehov ved bruk av stresstestmodeller.

Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt 90 dager etter forfall eller rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at konsernet vil bli påført tap, og det derved er foretatt individuell nedskrivning, klassifiseres som tapsutsatte.

Verdireduksjon på lån bokført til virkelig verdi

På hver balansedag vurderer konsernet om det eksisterer bevis på at en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler bokført til virkelig verdi er utsatt for verdireduksjon. Tap som følge av verdireduksjon er bokført over resultatregnskapet i den perioden hvor de oppstår.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte individuelle nedskrivninger, føres mot nedskrivningene. Konstaterte tap uten dekning i de individuelle nedskrivningene samt over- eller underdekning i forhold til tidligere nedskrivninger, resultatføres.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier, overtar banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtakelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i henhold til eiendelens art i regnskapet.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

Eiendeler som bankens styre har besluttet skal selges, blir behandlet etter IFRS 5. Denne typen eiendeler er i hovedsak overtatte eiendeler i forbindelse med tapsengasjement samt investering i datterselskap holdt for salg. Eiendeler som opprinnelig blir avskrevet blir stoppet ved beslutning om salg. Resultat fra slik virksomhet samt tilhørende eiendeler og gjeld, presenteres på egen linje som holdt for salg.

Leieavtaler

Finansielle leieavtaler er ført under hovedposten utlån i balansen og regnskapsføres til amortisert kost. Alle faste inntekter innenfor leieavtalens forventede løpetid inngår i beregningen av avtalens effektive rente.

Verdipapirer og derivater

Verdipapirer og derivater består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner og derivative valuta- og renteinstrumenter. Aksjer og andeler klassifiseres enten som til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres enten som til virkelig verdi over resultatet, lån og fordring eller i kategorien holde til forfall. Derivater regnes alltid som til virkelig verdi over resultatet med mindre de inngår i en kontantstrømsikring. Banken benytter seg imidlertid ikke av kontantstrømsikringer.

Alle finansielle instrumenter klassifisert som til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle investeringer. Finansielle eiendeler holdt for tradingformål karakteriseres av at instrumenter i porteføljen omsettes hyppig og at posisjoner etableres med mål om kortsiktig gevinst. Øvrige slike finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er investeringer som ved førstegangsinnregning blir definert som vurdert til virkelig verdi over resultatet (virkelig verdi opsjon).

Aksjer og andeler klassifisert som tilgjengelig for salg måles også til virkelig verdi, men endringen i verdi fra inngående balanse føres under utvidet resultatregnskap og inngår derved i konsernets totalresultat. Aksjer som ikke kan måles pålitelig, vurderes til kostpris etter IAS 39.46 c. Det er etablert rutiner for løpende verddivurdering av alle aksjeinvesteringer. Disse vurderingene gjøres med ulike intervaller i forhold til størrelsen på investeringen.

Sertifikater og obligasjoner som klassifiseres som lån og fordring eller holde til forfall, måles til amortisert kost ved en effektiv rentemetode, jfr. omtale av denne metoden under avsnittet om utlån.

Bytteordningen

Myndighetenes tiltakspakke hvor boliglånobligasjoner byttes mot statspapirer presenteres brutto i samsvar med IAS 32.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består hovedsakelig av goodwill i konsernet SpareBank 1 SMN. Andre immaterielle eiendeler vil innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, jfr. omtale under konsolidering. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall foregår vurderingen på det laveste nivå der det er mulig å identifisere kontantstrømmer.

Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr samt eierbenyttet eiendom regnskapsføres i samsvar med IAS 16. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Eierbenyttet eiendom er etter definisjonen i IAS 40 eiendommer som i hovedsak benyttes av banken eller dens datterforetak til sin egen virksomhet.

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives er gjenstand for nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40. Konsernet har ingen investeringseiendommer.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi vil markedsverdien klassifiseres som inntekt fra andre finansielle investeringer. For rentebærende instrumenter som klassifiseres som lån og fordring eller holde til forfall (HTM) og ikke inngår i sikringsrelasjoner, amortiseres over-/underkurs som renteinntekt over løpetiden på kontrakten.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning optjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen sluttføres. Banken mottar provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarende differansen mellom lånets rente og den finansieringskostnad SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt oppnår. I bankens regnskap fremkommer dette som provisjonsinntekter.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres, med mindre de føres rett mot egenkapital etter prinsippene om sikringsbokføring. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Sikringsbokføring

Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet i samsvar med IAS 39. Banken benytter virkelig verdi sikring for å styre sin renterisiko. I sin sikringsaktivitet sikrer banken seg mot bevegelser i markedsrenten. Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i sikringseffektiviteten. Ved virkelig verdi sikring blir både sikringsinstrumentet og sikringsobjektet regnskapsført til virkelig verdi, og endringer i disse verdiene fra inngående balanse blir resultatført.

Virkelig verdi opsjon

Bankens fastrentelån føres til virkelig verdi ved bruk av virkelig verdi opsjon i samsvar med IAS 39 og banken styrer renterisikoen knyttet til disse utlånene gjennom bruk av derivater.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Ved beregningen av utsatt skatt benyttes til enhver tid gjeldende skattesats. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Kildeskatt presenteres som periodeskatt. Formueskatt blir presentert som driftskostnad i konsernets regnskap i samsvar med IAS 12.

Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Lån som ikke inngår i sikringsbokføring, førstegangsinnregnes til opptakskost. Dette er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån måles deretter til amortisert kost. Enhver forskjell mellom opptakskost og oppgjørsbeløpet ved forfall blir dermed periodisert over lånetiden ved hjelp av lånets effektive rente. Det benyttes ikke virkelig verdi opsjon for konsernets gjeld.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner klassifiseres som forpliktelser i balansen og måles til amortisert kost som andre langsiktige lån. Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. En fondsobligasjon er en obligasjon med en pålydende rente, men banken har ikke plikt til å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Behandling av ansvarlige lån og fondsobligasjoner i beregningen av konsernets kapitaldekning er omtalt i note 5 Kapitaldekning og kapitalstyring.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige. Avsetning for restruktureringsutgifter foretas når banken har en avtalemessig eller rettslig forpliktelse.

Pensjoner

SpareBank 1 SMN-konsernet har etablert ulike pensjonsordninger for sine ansatte. Pensjonsordningene tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon. Konsernet anvender IAS 19R Ytelser til ansatte og alle estimatavvik føres i oppstilling over andre inntekter og kostnader. Se også note 25 Pensjoner.

Ytelsesbasert pensjonsordning

I en ytelsesbasert ordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte fremtidig pensjon av nærmere angitt størrelse. Utgangspunktet for beregning av pensjonskostnader er lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjoneringstidspunktet. Kostnadene beregnes ut fra årets påløpte pensjonsrettigheter, fratrukket avkastning på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av estimerte fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Ved beregning av pensjonsforpliktelsene benyttes aktuarmessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og uttakstilbøyelighet. Fra og med 2012 benyttes rente for obligasjoner med fortrinnsrett som diskonteringsrente i samsvar med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse.

Endring i pensjonsplaner resultatføres ved planendringstidspunktet. Pensjonskostnaden er basert på forutsetninger fastsatt ved periodens begynnelse og klassifiseres som personalkostnader i regnskapet. Det avsettes arbeidsgiveravgift på pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser.

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningene inngår også barnepensjon og uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste ansatte en pensjon på 68 prosent av sluttlønn opptil 12 G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte.

I forbindelse med lukking av ytelsesordningen i 2007 etablerte konsernet innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte.

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 31. desember 2010. Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,314 prosent av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G frem til 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget.

Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt foreligger det ikke slikt grunnlag, og den nye AFP-ordningen regnskapsføres derfor som en innskuddsordning. Regnskapsføring av ny AFP-ordning som ytelsesordning vil først skje når pålitelig måling og allokering kan foretas. Ny ordning skal finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G.

I tråd med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse er det i regnskapsåret ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregninger.

Segmentrapportering

SpareBank 1 SMN har Privatmarked, Næringsliv, Markets samt de vesentligste datterselskapene og tilknyttede selskaper som sine primære rapporteringssegmenter. Konsernet presenterer en sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat. Konsernets segmentrapportering er i samsvar med IFRS 8.

Utbytte og gaver

Foreslått utbytte på egenkapitalbevis og gaver bokføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens representantskap.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet årsregnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette. Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen og av oppstilling over endring i egenkapital.

Note 3 - Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

Tap på utlån og garantier

Bankens utlånsportefølje rescores månedlig. Kunder med svak risikoklasse, betalingsmislighold, negativ migrering eller andre objektive kriterier vurderes med tanke på behov for individuell nedskrivning. Dersom bankens beregninger viser at nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på estimeringstidspunktet er lavere enn lånets bokførte verdi, foretas en individuell nedskrivning. De nedskrevne lånene er gjenstand for kvartalsvis vurdering.

Individuell nedskrivning av privatmarkedsengasjement beregnes etter samme prinsipper. Vurdering av behov for nedskrivning gjøres for eksponeringer større enn 250.000 kroner som er misligholdt eller hvor det foreligger andre objektive kriterier. Nedskrivningsbehov estimeres med utgangspunkt i estimerte fremtidige kontantstrømmer. Det er usikkerhet i disse estimatene.

Gruppevis nedskrivninger beregnes for grupper av engasjement som har økende kredittrisiko, men hvor det ikke er mulig å identifisere hvilket engasjement som vil medføre tap. Beregning foretas med utgangspunkt i økning i forventet tap for porteføljer som har migrert negativt siden innvilgelsestidspunktet og justeres for forventet løpetid i porteføljene.

Vurdering av individuelle og gruppemessige nedskrivninger vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Banken benytter historisk informasjon som grunnlag for å estimere nedskrivningsbehov.

Hvor sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerheter måtte realiseres i lite likvide markeder og vurdering av sikkerhetsverdier kan i slike tilfeller være beheftet med betydelig usikkerhet.

For hendelser som har inntruffet, men som ennå ikke har gitt utslag i bankens porteføljeovervåkingssystemer, estimeres gruppevis nedskrivningsbehov ved bruk av stresstestmodeller.

Se også note 2 Regnskapsprinsipper IFRS og note 6 Risikoforhold.

Virkelig verdi egenkapitalinteresser

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet, vil i hovedsak være verdipapir som omsettes i et aktivt marked. Et aktivt marked er definert som et marked for omsetning av ensartede produkter hvor det normalt finnes villige kjøpere og selgere til en hver tid, og hvor prisene er tilgjengelige for allmennheten. Aksjer notert på en regulert markedsplass faller inn under definisjonen på et aktivt marked. Det kan være utfordringer knyttet til aksjer hvor det er stor forskjell mellom kjøps- og salgskurs, omtalt som spread, og hvor aksjen omsettes sjeldent. Noen vesentlige aksjer vil være basert på interne verddivurderinger, transaksjonspriser eller eksterne analyser av selskapet. Slike aksjer vedsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker. Dette kan være bruk av diskonterte kontantstrømmer eller ved hjelp av sammenligningsprising hvor en benytter lignende selskaper som er børsnoterte og benytter multipelprising for å fastslå verdien på det unoterte selskapet. Slike verdsettelsesteknikker vil kunne være beheftet med usikkerhet. Eiendeler som klassifiseres som tilgjengelig for salg, blir også vurdert til virkelig verdi med føring mot totalresultatet (Other Comprehensive Income). Markedsverdiene vil i hovedsak være basert på verddivurderinger eller siste kjente omsetning av aksjen. De aksjene som ikke lar seg verddivurdere med rimelig stor sikkerhet, blir videreført til kostpris.

Virkelig verdi derivater

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verddivurderingsmodeller der prisen på underliggende, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet.

For opsjoner vil volatiliteter være enten observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I den utstrekning markedsprisene som innhentes tar utgangspunkt i transaksjoner med lavere kredittrisiko, vil dette hensyntas ved at den opprinnelige prisdifferansen målt mot slike transaksjoner med lavere kredittrisiko amortiseres over løpetiden.

Immaterielle eiendeler

Nedskrivningstester av immaterielle eiendeler er i hovedsak basert på neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Det vil alltid være betydelig usikkerhet knyttet til kontantstrømestimer, og i noen tilfeller vil også metodene for tilordning av kontantstrømmer til ulike eiendeler være beheftet med usikkerhet.

Pensjoner

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater herunder; avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i G og den generelle utviklingen i antall uføretrygdede og levealder er av stor betydning. Estimaterendringer som følge av endringer i nevnte parametere vil i stor utstrekning periodiseres over gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid og ikke belaste resultatregnskapet umiddelbart slik som andre estimaterendringer. Fra 1. januar 2008 er den ytelsesbaserte pensjonsordningen lukket for nye medlemmer. Konsernet tilbyr fra samme dato innskuddsordning for sine ansatte, noe som bidrar til å redusere omfanget av usikkerhet knyttet til konsernets pensjonsordning. Konsernet følger oppdatert veiledning om pensjonsforutsetninger fra Norsk Regnskapsstiftelse, justert for foretaksspesifikke forhold. Benyttede parametere fremgår av note om pensjoner. I henhold til IAS 19R føres løpende estimatavvik direkte mot egenkapitalen.

Goodwill

Konsernet gjennomfører tester for å vurdere mulig verdifall på goodwill årlig eller ved indikasjon på verdifall. Vurderingen er basert på konsernets bruksverdi. Gjenvinnbart beløp fra kontantstrømgenererende enheter er fastsatt ved beregning av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Kontantstrømmene er basert på historisk inntjening og forventninger om fremtidige forhold og inkluderer antagelser og estimater om usikre forhold. Utfallet av nedskrivningstestene avhenger av anslag på avkastningskrav. Avkastningskravene er skjønnsmessig fastsatt på bakgrunn av tilgjengelig informasjon på balansedagen.

Ved nedskrivningstest av goodwill knyttet til tidligere Romsdals Fellesbank anses porteføljen å være integrert med bankens øvrige utlåns- og innskuddsvirksomhet, og laveste nivå for kontantgenererende enhet er fra og med 2009 morbanknivå. Det estimeres en netto kontantstrøm med utgangspunkt i inntjeningen i bankens utlåns- og innskuddsportefølje. Inntjeningen estimeres ut i fra snitt portefølje og margin samt snitt provisjonsinntekter. Det beregnes allokerte kostnader i henhold til morbankens kostnadsprosent i forhold til total forvaltningskapital. Det benyttes fem års snitt i beregningen da man mener dette gir det beste estimatet på fremtidige kontantstrømmer. Videre beregnes det et forventet tap på utlånsporteføljen (0,3 prosent).

Kontantstrømmen beregnes over 20 år og neddiskonteres med risikofri rente + risikopremie for lignede virksomheter (før skatt rente ti prosent). Beregninger viser at verdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer overstiger balanseført goodwill med god margin.

Øvrig goodwill i konsernet beregnes ut i fra snitt inntjening i markedsområdet og neddiskonteres med risikofri rente + risikopremie for lignende virksomheter (12-14 prosent).

Oppkjøp

Oppkjøp av et annet selskap skal regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Ved oppkjøpsmetoden skal det foretas en fullstendig merverdiallokering (Purchase Price Allocation - PPA) hvor kjøpesum allokteres til identifiserte eiendeler og forpliktelser i det oppkjøpte selskapet. Merverdier utover de som er allokert til identifiserte eiendeler og forpliktelser regnskapsføres som goodwill. Eventuelle mindreverdier skal, etter grundig vurdering, inntektsføres i resultatregnskapet i oppkjøpsåret (badwill). Oppkjøpsanalysen kan i henhold til IFRS 3 pkt 62 anses som foreløpig eller endelig.

Analysene inneholder både konkrete beregninger og bruk av beste skjønn for å komme frem til en mest mulig riktig virkelig verdi av de oppkjøpte selskapene på oppkjøpstidspunktet. Det er alltid knyttet noe usikkerhet til skjønnsmessige poster, men disse er etter beste evne underbygget av beregninger om forventede kontantstrømmer, sammenlignbare transaksjoner tidligere perioder mv. Se også note 40 Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning.

Selskap holdt for salg (IFRS 5)

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Det jobbes kontinuerlig med salg av selskapene, og regnskapsmessig klassifiseres disse som holdt for salg ved enlinjes konsolidering. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Salg av låneporteføljer

Ved salg av låneporteføljer til Eksportfinans, SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt vurderer konsernet om kriteriene for fraregning er oppfylt i henhold til IAS 39. Ved utgangen av regnskapsåret er alle overførte porteføljer fraregnet morbankens balanse. Se også note 9 Fraregning av finansielle eiendeler.

Note 4 - Segmentinformasjon

Fra 1. januar 2014 er bankens SMB-portefølje splittet opp og fordelt på henholdsvis Privatmarked og Næringsliv. Aksjeselskaper er overført til Næringsliv. Enkeltpersonforetak, landbrukskunder og lag og foreninger er overført til Privatmarked. Historikk er ikke omarbeidet da dette er vanskelig å rekonstruere på et presist nok nivå.

For datterselskapene oppgis tall fra de respektive selskapsregnskapene, mens for tilknyttede og felleskontrollerte selskaper som tas inn etter egenkapitalmetoden oppgis konsernets resultatandel etter skatt samt bokført verdi av investeringen på konsernivå.

Konsern 31. desember 2014

Resultatregnskap (mill. kr)	PM	Næringsliv	Markets	EM1	SB1	SB1	SB1	BN	Øvrige/ elim	Total
					Finans	Regnskaps- huset SMN				
Netto renteinntekter	873	840	-9	5	130	6	-	-	-55	1.790
Renter av anvendt kapital	40	67	-0	-	-	-	-	-	-107	-
Sum renteinntekter	913	906	-9	5	130	6	-	-	-162	1.790
Netto provisjons- og andre inntekter	762	159	19	359	-4	182	-	-	35	1.512
Netto avkastning på finansielle investeringer ***)	1	29	27	-	-	-	358	93	212	720
Sum inntekter *	1.675	1.095	37	364	126	188	358	93	85	4.021
Sum driftskostnader	809	318	58	313	50	148	-	-	93	1.789
Resultat før tap	867	777	-21	51	75	40	358	93	-7	2.232
Tap på utlån, garantier m.v.	6	77	-	-	8	-	-	-	-2	89
Resultat før skatt inkl. virksomhet holdt for salg	861	699	-21	51	68	40	358	93	-6	2.144
EK avkastning **)	19,2 %	10,0 %								15,1 %
Balanse										
Utlån til kunder	78.322	37.205	-	-	3.637	-	-	-	1.032	120.196
Herav solgt Boligkreditt og Næringskreditt	-28.490	-1.366	-	-	-	-	-	-	-1	-29.857
Individuell nedskrivning utlån	-25	-139	-	-	-8	-	-	-	-0	-172
Gruppenedskrivning utlån	-90	-188	-	-	-16	-	-	-	-0	-295
Andre eiendeler	270	124	-	284	11	139	1.421	1.201	32.723	36.175
Sum eiendeler	49.987	35.636	-	284	3.625	139	1.421	1.201	33.754	126.047
Innskudd fra og gjeld til kunder	31.571	28.181	-	-	-	-	-	-	902	60.655
Annen gjeld og egenkapital	18.416	7.454	-	284	3.625	139	1.421	1.201	32.852	65.392
Sum egenkapital og gjeld	49.987	35.636	-	284	3.625	139	1.421	1.201	33.754	126.047

Konsern 31. desember 2013

Resultatregnskap (mill. kr)	PM	SMB	Konsern- kunder	Markets	EM1	SB1	SB1	SB1	BN	Øvrige/ elim	Total
						Finans	Regnskaps- huset SMN				
Netto renteinntekter	630	284	695	5	7	118	-0	-	-	-122	1.616
Renter av anvendt kapital	11	3	34	-1	-	-	-	-	-	-47	-
Sum renteinntekter	641	286	729	4	7	118	-0	-	-	-170	1.616
Netto provisjons- og andre inntekter	704	79	91	29	368	-3	133	-	-	62	1.463
Netto avkastning på finansielle investeringer ***)	1	1	49	40	-	0	-0	210	91	141	531
Sum inntekter *	1.346	366	869	73	375	116	132	210	91	33	3.610
Sum driftskostnader	641	156	257	85	314	45	118	-	-	103	1.722
Resultat før tap	705	210	612	-13	61	70	14	210	91	-71	1.888
Tap på utlån,											

garantier m.v.	6	5	71	-	-	20	-	-	-	-1	101
Resultat før skatt inkl. res. virksomhet holdt for salg	699	205	541	-13	61	51	14	210	91	-70	1.788
EK avkastning **)	31,6 %	24,0 %	10,5 %	1,1 %							13,3 %
Balanse											
Utlån til kunder	64.156	9.055	31.920	-	-	3.291	-	-	-	3.631	112.052
Herav solgt Boligkreditt	-30.204	-421	-1.110	-	-	-	-	-	-	0	-31.735
Individuell nedskrivning utlån	-28	-15	-122	-	-	-23	-	-	-	15	-173
Gruppenedskrivning utlån	-73	-30	-175	-	-	-16	-	-	-	-0	-295
Andre eiendeler	501	35	306	-	291	12	105	1.113	1.188	31.961	35.511
Sum eiendeler	34.351	8.623	30.818	-	291	3.264	105	1.113	1.188	35.607	115.360
Innskudd fra og gjeld til kunder	24.459	8.734	21.544	-	-	-	-	-	-	1.143	55.879
Annen gjeld og egenkapital	9.893	-111	9.274	-	291	3.264	105	1.113	1.188	34.464	59.481
Sum egenkapital og gjeld	34.351	8.623	30.818	-	291	3.264	105	1.113	1.188	35.607	115.360

*) En del av kapitalmarkeds-inntektene (Markets) er fordelt på Privatmarked og Næringsliv.

**) Fra og med tredje kvartal 2014 er regulatorisk kapital lagt til grunn ved beregning av anvendt kapital i Privatmarked og Næringsliv. Denne kapitalen er oppgrosset til 13,5 prosent for å være i tråd med bankens kapitalplan. Tall for 2013 er ikke korrigert som følge av dette.

***) Spesifikasjon av netto avkastning på finansielle eiendeler inkl. holdt for salg (mill. kr).	31.12.14	31.12.13
Kursgevinst/utbytte på aksjer	202	114
Obligasjoner og derivater	-66	-40
Valuta- og renteforretninger Markets	57	73
Sum verdiendringer finansielle eiendeler	193	147
SpareBank 1 Gruppen	358	210
SpareBank 1 Boligkreditt	38	40
SpareBank 1 Næringskreditt	41	8
BN Bank	93	91
SpareBank 1 Markets	-32	-1
SpareBank 1 Kredittkort	2	-
Selskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest	31	14
Andre selskaper	-3	23
Sum avkastning på eierinteresser	527	384
Sum	720	531

Note 5 - Kapitaldekning og kapitalstyring

Finansdepartementet fastsatte 22. august 2014 endringer i forskrifter om kapitalkrav med virkning fra 30. september 2014. Gjennom forskriftsendringene er gjeldende norsk regelverk tilpasset EUs nye kapitalkravsregelverk (CRR/CRD IV-regelverket). Dette regelverket er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen, men de viktigste bestemmelsene er tatt inn i finansieringsvirksomhetsloven og verdipapirhandeloven. Lovverket trådte i kraft fra 1. juli 2013, og innebærer at minstekrav til ren kjernekapital vil øke gradvis frem til 1. juli 2016.

Per 31. desember 2014 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent og kravet til systemrisikobuffer 3 prosent. Systemrisikobufferen økte med 1 prosentpoeng fra 1. juli 2014. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital er på 10 prosent. Per 30. juni 2015 vil motsyklisk bufferkrav på 1 prosentpoeng bli gjort gjeldende. Samlet minstekrav til ren kjernekapital blir da 11 prosent.

Norske myndigheter har valgt å videreføre Basel I-gulvet som et gulv på beregningsgrunnlaget.

SpareBank 1 SMN benytter interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. I juni 2013 søkte banken om overgang til Avansert IRB for de foretaksporteføljene som i dag rapporteres etter IRB Foundation.

De mest sentrale endringene i forbindelse med nytt regelverk implementert fra 30. september 2014:

- Fradrag i ansvarlig kapital vil primært redusere ren kjernekapital, mens man tidligere foretok justering med 50/50-fordeling mellom ren kjernekapital og tilleggskapital
- Endringer i fradrag for eierandeler i andre finansinstitusjoner. Det skilles mellom vesentlige og ikke vesentlige eierandeler, og fradragene skal tas i samme kapitalklasse som det instrumentet man eier tilhører. Grensen for fradrag for eierandeler i andre finansinstitusjoner heves fra 2 prosent av den andre institusjonens ansvarlige kapital til nå 10 prosent eierskap. Fradragene er begrenset til 10 prosent av egen ren kjernekapital, og alt under 10 prosent inngår i beregningsgrunnlaget. Tidligere kapitaldekningsreserve bortfaller
- Utsatt skattefordel relatert til midlertidige forskjeller innenfor 10 prosent av egen ren kjernekapital skal nå ikke gå til fradrag, men i stedet risikovektes med 250 prosent. Utsatt skattefordel over 10 prosent går til fradrag i ren kjernekapital
- Sum av utsatt skattefordel og vesentlige eierandeler som ikke blir tatt til fradrag i ren kjernekapital, kan i sum ikke utgjøre mer enn 17,65 prosent av egen ren kjernekapital
- Innføring av Additional Value Adjustments (AVA-fradrag) - krav om forsvarlig verdsettelse
- Innføring av Credit Value Adjustment (CVA) for derivatposisjoner
- Endringer i regler for risikovekting av eksponeringer på ratede OMF'er og ratede institusjoner skal nå risikovektes etter den aktuelle institusjonens egen rating

I forbindelse med endrede krav til betingelsene for fondsobligasjoner, vil de fondsobligasjonene som ikke tilfredsstillter de nye kravene over tid ikke kunne telle med som øvrig kjernekapital. Obligasjonene vil være gjenstand for en nedtrapping med 30 prosent i 2015 og 10 prosent deretter. SpareBank 1 SMN hadde per 31. desember 2014 450 millioner kroner i fondsobligasjoner som vil være gjenstand for nedtrapping. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom bankens rene kjernekapitaldekning faller under 5,125 prosent.

Fra andre kvartal 2013 er beregningsmetode på operasjonell risiko endret fra basismetode til sjablongmetode for morbank. På konsern beregnes fortsatt datterselskaper etter basismetoden.

Sammenligningstall er ikke omarbeidet.

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
2.597	2.597	Egenkapitalbevis	2.597	2.597
-0	-0	- Egne egenkapitalbevis	-0	-0
895	895	Overkursfond	895	895
2.496	3.122	Utjevningfond	3.122	2.496
3.276	3.619	Grunnfondskapital	3.619	3.276
227	292	Avsatt utbytte	292	227
124	160	Avsatt gaver	160	124
195	139	Fond for urealiserte gevinster	148	206
-	-	Annen egenkapital	1.620	1.354
-	-	Minoritetsinteresser	72	67
9.811	10.824	Sum balanseført egenkapital	12.524	11.242
-447	-447	Utsatt skattefordel, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-566	-582
-	-	Andel av fond for urealiserte gevinster i tilknyttede selskap	120	98
-352	-452	Fradrag for avsatt utbytte og gaver	-452	-361
-401	-	50 % fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-	-106
-240	-	50 % fradrag forventet tap IRB fratrukket tapsavsetninger	-	-214
-	-	50 % kapitaldekningsreserve	-	-595
-	-	Minoritetsinteresser bokført i annen egenkapital	-72	-
-	-	Minoritetsinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	35	-
-109	-4	Overfinansiering pensjonsforpliktelse	-	-107
-	-31	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-45	-
-	-325	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-419	-
-	-	Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	-451	-
8.262	9.565	Sum ren kjernekapital	10.674	9.374
1.431	1.449	Hybridkapital	1.716	1.615
-	-	Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	-9	-
9.693	11.014	Sum kjernekapital	12.382	10.989
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
-	-	Fondsobligasjon, hybridkapital utover 15 %	-	31
1.873	1.906	Ansvarlig kapital	2.598	2.313
-401	-	50 % fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-	-106
-240	-	50 % fradrag i forventet tap IRB fratrukket tapsavsetninger	-	-214
-	-	50 % kapitaldekningsreserve	-	-595
-	-43	Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	-43	-
1.231	1.864	Sum tilleggskapital	2.555	1.428
10.924	12.878	Netto ansvarlig kapital	14.937	12.417
		Minimumskrav ansvarlig kapital		
1.573	1.632	Engasjement med spesialiserte foretak	1.887	1.573
1.478	1.331	Engasjement med øvrige foretak	1.371	1.479
363	829	Engasjement med massemarked eiendom	1.280	628
70	149	Engasjement med massemarked SMB	159	74
28	49	Engasjement med massemarked øvrig	51	33
1.157	1.111	Egenkapitalposisjoner IRB	0	-
4.669	5.102	Sum kredittrisiko IRB	4.748	3.787
224	397	Gjeldsrisiko	397	224
8	-	Egenkapitalrisiko	1	10
-	-	Valutarisiko	0	-
297	292	Operasjonell risiko	416	398
560	849	Engasjementer beregnet etter standardmetoden	1.971	2.151
-67	-	Fradrag	-	-119
-	42	Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	92	-
-	-	Overgangsordning	-	316
5.690	6.682	Minimumskrav ansvarlig kapital	7.625	6.767
71.130	83.523	Beregningsgrunnlag	95.317	84.591

	3.759	Minimumskrav ren kjernekapital, 4,5 %		4.289	
		Bufferkrav			
	2.088	Bevaringsbuffer, 2,5 %		2.383	
	2.506	Systemrisikobuffer, 3,0 %		2.860	
	4.594	Sum bufferkrav til ren kjernekapital		5.242	
	1.212	Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav		1.143	
		Kapitaldekning			
11,6 %	11,5 %	Ren kjernekapitaldekning	11,2 %		11,1 %
13,6 %	13,2 %	Kjernekapitaldekning	13,0 %		13,0 %
15,4 %	15,4 %	Kapitaldekning	15,7 %		14,7 %

Note 6 - Risikoforhold

Risikostyring

SpareBank 1 SMN har som mål å opprettholde en moderat risikoprofil, og å ha en så høy kvalitet i sin risikoppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Bankens risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for rating, konsentrasjon, risikojustert avkastning, misligholdssannsynlighet, tapsgrader, forventet tap, nødvendig økonomisk kapital, regulatorisk kapitaldekning samt forventede likviditetsmessige regulatoriske krav.

Prinsippene for risikostyring i SpareBank 1 SMN er fastsatt i bankens risikostyringspolicy. Banken legger stor vekt på å identifisere, måle, styre og følge opp sentrale risikoer for å sikre at konsernet utvikler seg i tråd med vedtatt risikoprofil og strategier.

Risikostyringen i konsernet skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- en sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen og risikokostnadene, og gjennom dette skape bedre beslutningsgrunnlag
- å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- å unngå uventede negative hendelser som kan være ødeleggende for konsernets drift og omdømme i markedet

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og behov for risikojustert kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke uventede tap.

Forventet tap beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i en tolv måneders periode. Risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av alle mulige uventede tap. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av forventet tap og for risikojustert kapital, men beregningen forutsetter likevel i noen tilfeller bruk av ekspertvurderinger. For risikotyper hvor det ikke finnes anerkjente metoder for å beregne kapitalbehov, legger banken vekt på å definere rammer for styring av risikoen som sikrer at sannsynligheten for at en hendelse inntreffer er svært lav. For ytterligere detaljer vises det til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

Konsernets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikoreporter til administrasjonen og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av Risk Management, som er uavhengig av de enkelte forretningsområdene i konsernet.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor konsernet.

Konsernet er eksponert for kredittrisiko gjennom alle sine fordringer på kunder og motparter. Hovedsakelig er konsernet eksponert gjennom ordinær utlånsvirksomhet og leasingaktiviteter, men i tillegg er konsernets kredittrisiko knyttet til likviditetsreserveporteføljen samt gjennom motpartsrisiko som oppstår gjennom rente- og valutaderivater.

Kredittrisiko knyttet til konsernets utlånsvirksomhet utgjør konsernets største risikoområde.

Gjennom den årlige revisjonen av bankens kredittstrategi konkretiserer styret bankens risikoappetitt gjennom fastsettelse av mål og rammer for bankens kredittportefølje. Bankens kredittstrategi og kredittpolicy er utledet av bankens hovedstrategi, og inneholder retningslinjer for risikoprofilen herunder maksimalt forventet tap (EL) for henholdsvis Privatmarked og Næringsliv, maksimal misligholdssannsynlighet i porteføljen (PD) og maksimal regulatorisk kapital (UL) allokert til kredittvirksomheten.

Konsentrasjonsrisiko styres ved fordeling mellom Privatmarked og Næringsliv, begrensning i størrelse på utlån og tapsgrad på enkeltengasjement, rammer for maksimal eksponering samt anvendelse av regulatorisk kapital innenfor bransjer, rammer for regulatorisk beregningsgrunnlag fra utlån til Privatmarked og Næringsliv samt egne krav til maksimal eksponering, kredittkvalitet og antall engasjement over ti prosent av ansvarlig kapital.

Etterlevelse av kredittstrategi og styrevedtatte rammer overvåkes løpende av Risk Management og rapporteres kvartalsvis til styret.

Banken har godkjenning til å benytte interne modeller i sin risikostyring og kapitalberegning (IRB), og søkte i juni 2013 Finanstilsynet om tillatelse til å benytte avansert metode for sine utlån til Næringsliv. Banken har ved utgangen av 2014 ikke mottatt svar på søknaden.

Bankens risikoklassifiseringssystem er utviklet for å kunne styre bankens utlånsportefølje i tråd med bankens kredittstrategi og for å sikre den risikojusterte avkastningen. Styret delegerer kredittfullmakt til konsernsjef og konserndirektørene. Konsernsjef kan videre delegerer fullmakter under konserndirektørnivå. Utlånsfullmaktene er gradert i forhold til engasjementsstørrelse og risikoprofil.

Banken har en egen avdeling for kredittstøtte som bistår eller tar over behandlingen av kunder hvor det er åpenbart, eller anses overveiende sannsynlig, at kunden ikke vil kunne betjene sine forpliktelser uten at det iverksettes tiltak ut over ordinær oppfølging.

Banken bruker kredittmodeller for risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyling. Risikoklassifiseringssystemet baserer seg på følgende hovedkomponenter:

1. Misligholdssannsynlighet (PD)

Bankens kredittmodeller er basert på statistiske beregninger av misligholdssannsynlighet. Beregningene er basert på scoringsmodeller som tar hensyn til finansiell stilling samt interne og eksterne adferdsdata. Modellene er delvis Point In Time-orienterte, og reflekterer misligholdssannsynligheten i løpet av de neste tolv månedene under de gjeldende konjunkturførhold. For å kunne gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni risikoklasser. I tillegg har banken to risikoklasser for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Modellene valideres løpende og minimum årlig både med hensyn på evne til å rangere kundene samt å estimere PD-nivå. Valideringsresultatene bekrefter at modellens treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

2. Eksponering ved mislighold (EAD)

EAD er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et eventuelt fremtidig misligholdstidspunkt. For trekkrettigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av nåværende ubenyttet ramme som vil være trukket opp ved et fremtidig misligholdstidspunkt. For garantier benyttes KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende etter mislighold. KF valideres månedlig for trekkrettigheter innenfor Privatmarked og Næringsliv. Bankens EAD-modell tar hensyn til ulikheter både mellom produkter og kundetyper.

3. Tap gitt mislighold (LGD)

Banken estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet tilfriskningsgrad, realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved inndrivelse. Verdiene fastsettes etter faste modeller og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet.

De tre overnevnte parametrene (PD, EAD og LGD) danner grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering og statistisk beregning av forventet tap (EL) og behov for nødvendig økonomisk og regulatorisk kapital/risikojustert kapital (UL).

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko i derivathandel styres gjennom bruk av ISDA og CSA-avtaler med de finansinstitusjoner som utgjør bankens største motparter. ISDA regulerer oppgjør mellom finansielle motparter. CSA-avtalene begrenser maksimal eksponering gjennom markedsevaluering av porteføljen og margininnbetaling når verdiendringen i porteføljen overstiger maksimal avtalt ramme eller minimum overføringsbeløp. Banken vil fortsette å inngå CSA-avtaler med finansielle motparter for å styre motpartsrisikoen.

SpareBank 1 SMN jobber aktivt for å gjennomføre ytterligere tiltak for å redusere motpartsrisiko ved å inngå avtale med en eller flere sentrale motparter. EMIR-regulativet som omfatter oppgjør av derivater, er gjort gjeldende i EU-området. På grunn av utfordringer rundt EØS-regulativet er dette foreløpig ikke gjort gjeldende i norsk rett, men forventningene tilsier at dette kan bli gjort i løpet av 2016. Dette vil medføre at SpareBank 1 SMN vil clear sine derivater med finansielle motparter og større kundehandler gjennom en sentral motpart og ha motpartsrisiko mot denne i stedet for den enkelte motpart. Det vil bli foretatt daglig avregning mot sentral motpart.

For kunder sikres motpartsrisikoen gjennom bruk av kontantdepot eller andre sikkerheter som til en hver tid skal overstige markedsverdien av kundens portefølje. Det er etablert egne rutiner for innkalling av ytterligere sikkerheter eller lukking av posisjoner dersom markedsverdiene overstiger åtti prosent av sikkerhetene.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er en felles betegnelse for risikoen for tap som oppstår som følge av endringer i kurser eller priser på finansielle instrumenter. Markedsrisiko oppstår i SpareBank 1 SMN hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, inklusive finansiering, rente- og valutahandel. Kundeaktivitet generert gjennom bankens markeds-avdeling samt SpareBank 1 Markets anvendelse av bankens balanse, påvirker også bankens markedsrisiko.

Styringen av markedsrisiko skjer gjennom rammer for blant annet investeringer i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente og valutamarkedene. Bankens strategi for markedsrisiko legger grunnlaget for utarbeidelse av ledelsesrapportering, kontroll og oppfølging av rammer og retningslinjer.

Konsernet definerer rammer for eksponering i egenkapitalinstrumenter med utgangspunkt i stresstester basert på Finanstilsynets modeller. Rammene gjennomgås minst årlig og vedtas av bankens styre. Etterlevelse av rammene overvåkes av avdeling for Risk Management, og status rapporteres månedlig til styret.

Renterisiko er risiko for tap som følge av endringer i markedsrentene i finansielle markeder. Renterisikoen for alle renteposisjoner kan uttrykkes ved å se på endringen i verdien på renteinstrumentene ved en renteendring på ett basispunkt (0,01 prosentpoeng). Konsernet benytter analyser som viser effekten av nevnte renteendring for ulike løpetidsbånd, og det er egne rammer for renteeksponering innenfor hvert løpetidsbånd og samlet. Rentebindingen på konsernets instrumenter er i all hovedsak kort, og konsernets renterisiko er lav til moderat.

Spreadrisiko er risikoen for at tap oppstår som følge av endringer i markedsverdi/virkelig verdi av obligasjoner grunnet generelle endringer i risikopåslag (kredittspread). Obligasjonsporteføljen styres med utgangspunkt i en evaluering av de enkelte utstedere. I tillegg har banken en egen ramme for samlet spreadrisiko for samtlige obligasjoner. Banken beregner spreadrisiko basert på Finanstilsynets modul for markeds- og kredittrisiko. Tapspotensialet for den enkelte kreditteksponering beregnes med utgangspunkt i rating og durasjon.

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakursene. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutasortene. Rammene for valutakursrisiko er uttrykt ved rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta.

Aksjerisiko er risikoen for tap i posisjoner som følge av endringer i aksjekurser. Denne risikoen er knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter. Aksjer i datterselskaper og aksjer som inngår i en konsolidert eller strategisk vurdering inkluderes ikke.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde, per 31. desember 2014 var innskuddsdekningen 52 prosent, mot 48 prosent per 31. desember 2013 (konserntall).

Banken reduserer sin likviditetsrisiko gjennom en spredning av innlån på ulike markeder, innlånskilder, løpetider og instrumenter samt ved bruk av langsiktige innlån. For stor konsentrasjon i forfall øker sårbarheten for refinansiering. Denne risikoen er søkt begrenset gjennom definerte rammer.

Finansavdelingen i banken er ansvarlig for konsernets finansiering og likviditetsstyring. Etterlevelse av rammer overvåkes av avdeling for Risk Management, og status rapporteres månedlig til styret. Konsernet styrer sin likviditet samlet ved at finansavdelingen både har ansvaret for å finansiere banken og datterselskapene.

Styringen tar utgangspunkt i konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil. Som en del av strategien er det også utarbeidet beredskapsplaner både for konsernet og SpareBank 1-alliansen for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige kapitalmarkeder. Disse hensyntar perioder med både bankspesifikke, systemmessige krisescenarier og en kombinasjon av disse. Banken har som mål å kunne overleve i tolv måneder i ordinær drift uten tilgang på ny ekstern finansiering. Dette forutsetter at banken fortsatt kan overføre kvalifiserte lån til SpareBank 1 Boligkreditt, og at det til enhver tid skal være tilstrekkelig kapasitet i utlånsmassen til å kunne dekke et boligprisfall på inntil 30 prosent for å opprettholde finansieringen gjennom kredittforetaket. I tillegg skal banken klare en overlevelse på tretti dager i det mest ekstreme krisescenariet. I et slikt scenario, kan kun bankens beholdning av høylikvide aktiva anvendes.

Tilgangen til finansiering har fungert tilfredsstillende i 2014.

Konsernets likviditetssituasjon per 31. desember 2014 vurderes som tilfredsstillende.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av:

- Mennesker: Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer: Svikt i IT og andre systemer
- Eksterne årsaker: Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alt det vesentlige av kostnader forbundet med kvalitetsbrister i bankens løpende virksomhet.

Styring av operasjonell risiko har fått økt betydning i finansnæringen gjennom de senere årene. Faktorer som spiller inn er internasjonalisering, en sterk teknologisk utvikling og stadig økende krav fra både kunder, myndigheter og andre interessegrupper. Internasjonalt har mange betydelige tapshendelser i finansnæringen hatt sin bakgrunn i svikt innenfor dette risikoområdet.

Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivå i SpareBank 1 SMN. Ledernes viktigste hjelpemidler i arbeidet er faglig innsikt og lederkompetanse samt handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgingsystemer. Et systematisk arbeid med risikovurderinger bidrar også til økt kunnskap og bevissthet om aktuelle forbedringsbehov i egen enhet. Eventuelle svakheter og forbedringstiltak rapporteres oppover i organisasjonen.

SpareBank 1 SMN legger vekt på fullmaktstrukturer, gode rutinebeskrivelser og godt definerte ansvarsforhold gjennom leveranseavtaler mellom de ulike divisjonene som elementer i et rammeverk for å håndtere den operasjonelle risikoen.

Banken har tatt i bruk et eget registrerings- og oppfølgingsverktøy (Risiko Informasjonssystem) for bedre struktur og oppfølging av risiko, hendelser og forbedringsområder i konsernet.

Operasjonelle tap rapporteres periodisk til styret.

Styret mottar årlig en uavhengig vurdering fra intern revisjon og ansvarlig revisor på konsernets risiko og om internkontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende.

For ytterligere informasjon vises til kapittelet Risiko- og kapitalstyring samt følgende noter:

Note 13 Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser

Note 14 Finansielle instrumenter og motregning

Note 16 Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Note 17 Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Note 7 - Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld

Morbank		Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
3.932	4.175	Utlån og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1.100	1.121
68	187	Utlån og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	187	68
4.000	4.362	Sum	1.287	1.189
Spesifikasjon på de vesentligste valutasorter				
13	14	CHF	14	13
4	12	DKK	12	4
844	840	EUR	840	844
10	13	GBP	13	10
11	28	JPY	28	11
3.047	3.419	NOK	343	236
65	23	USD	23	65
5	14	Andre	14	5
4.000	4.362	Sum	1.287	1.189
2,7 %	2,6 %	Gjennomsnittlig rente	1,5 %	1,6 %
Gjeld til kredittinstitusjoner				
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
4.160	7.696	Lån og innskudd uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	7.696	4.160
1.194	1.422	Lån og innskudd med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1.422	1.194
5.354	9.118	Sum	9.118	5.354
1.220	-	Innlån statsforvaltning vedørende bytteordning med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	-	1.220
1.220	-	Sum	-	1.220
6.574	9.118	Sum	9.118	6.574
Spesifikasjon av gjeld på de vesentligste valutasorter				
223	2.015	EUR	2.015	223
9	10	DKK	10	9
6.321	7.067	NOK	7.067	6.321
7	25	SEK	25	7
13	0	USD	0	13
1	1	Andre	1	1
6.574	9.118	Sum	9.118	6.574
1,9 %	1,2 %	Gjennomsnittlig rente	1,2 %	1,9 %

Innskudd og utlån fra/til kredittinstitusjoner har i hovedsak flytende rente.

Gjennomsnittrenten er beregnet med utgangspunkt i renteinntekt/rentekostnad i forhold til beholdningskontienes gjennomsnittssaldo for det aktuelle år. Dog begrenset til beholdning i konti i valuta NOK.

Note 8 - Utlån til og fordringer på kunder

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
Utlån fordelt på fordringstype				
-	-	Leiefinansieringsavtaler (finansiell lease)	1.937	1.877
11.547	12.523	Kasse-/drifts- og brukskreditter	12.523	11.547
3.277	2.855	Byggelån	2.855	3.274
62.207	71.309	Nedbetalingslån	73.025	63.619
77.030	86.687	Brutto utlån og fordringer på kunder	90.339	80.317
-428	-442	Nedskrivninger	-467	-468
76.602	86.245	Utlån og fordringer på kunder	89.872	79.849
Utlån fordelt på markeder				
36.632	43.959	Lønnstakere	45.610	38.724
40.129	42.448	Næringsfordelt	44.430	41.301
269	280	Offentlig	300	291
77.030	86.687	Brutto utlån og fordringer på kunder	90.339	80.317
-428	-442	Nedskrivninger	-467	-468
76.602	86.245	Utlån og fordringer på kunder	89.872	79.849
Herav ansvarlig lånekapital				
48	48	Ansvarlig kapital i øvrige finansinstitusjoner	48	48
48	48	Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	48	48
Herav				
820	890	Utlån til ansatte	1.187	1.044
I tillegg				
30.514	28.393	Utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt	28.393	30.514
765	830	- herav utlån til ansatte	1.052	972
1.221	1.463	Utlån overført til SpareBank 1 Næringskreditt	1.463	1.221

Rentesubsidiering ved utlån til ansatte inngår i rentenetto. Lånerenten til ansatte er 75 prosent av beste boliglånsrente til øvrige kunder.

Fordeling på risikogrupper

Banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen på innvilgelsestidspunkt. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av nøkkeltall knyttet til inntjening, tæring og adferd. Misligholdssannsynligheten benyttes som grunnlag for nøkkeltall for risikoklassifisering av kunden. I tillegg benyttes risikoklassen for å klassifisere hver enkelt kunde i en risikogruppe. Se note 12 Kredittesporing for hver interne risikorating for inndeling av risikoklasser.

Kundene rescores månedlig i bankens porteføljestyringsystem.

Engasjement inkluderer brutto utlån, rembuser og ubenyttede garantier.

Engasjementsoppfølging gjøres ut fra engasjementets størrelse, risiko og migrering. Risikoprising av næringslivsengasjement gjøres med bakgrunn i forventet tap og nødvendig økonomisk kapital for det enkelte engasjement. Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er beregnet for de neste tolv måneder. Forventet tap ligger innenfor de styrevedtatte rammene for maksimalt forventet tap.

Gruppevis nedskrivninger beregnes med utgangspunkt i kunder som har migrert negativt siden innvilgelsestidspunktet, men hvor det ikke er foretatt individuell nedskrivning.

Banken benytter makrobaserte stresstester for å estimere nedskrivningsbehov knyttet til objektive hendelser som ikke har gitt utslag i porteføljekvalitet på måletidspunktet. Engasjement med individuell nedskrivning har risikogruppe mislighold.

Morbank			Konsern	
2013	2014	Engasjement fordelt på risikogruppe (mill. kr)	2014	2013
46.680	52.394	Laveste risiko	52.724	46.927
22.631	24.969	Lav risiko	25.809	23.418

16.275	18.846	Middels risiko	20.520	17.831
3.644	3.972	Høy risiko	4.416	4.008
1.988	1.484	Høyeste risiko	1.868	2.321
457	432	Mislighold	520	543
91.676	102.098	Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe	105.858	95.047

Morbank			Konsern	
2013	2014	Brutto utlån fordelt på risikogruppe (mill. kr)	2014	2013
40.120	45.760	Laveste risiko	46.077	40.363
19.132	20.934	Lav risiko	21.739	19.907
12.210	14.729	Middels risiko	16.381	13.709
3.108	3.429	Høy risiko	3.855	3.464
2.023	1.436	Høyeste risiko	1.801	2.352
438	399	Mislighold	487	523
77.030	86.687	Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe	90.339	80.317

Morbank			Konsern	
2013	2014	Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på risikogruppe (mill. kr)	2014	2013
15	14	Laveste risiko	14	15
29	32	Lav risiko	33	30
79	90	Middels risiko	93	82
67	49	Høy risiko	51	69
46	32	Høyeste risiko	39	53
25	16	Mislighold	25	32
262	233	Sum forventet årlig gj.snittlig netto tap fordelt på risikogrupper	256	281

Historikk er omarbeidet på grunn av nye satser for reduksjonsfaktorer ved verddivurdering av sikkerhetsobjekter. Dette medfører økt misligholdssannsynlighet, og derigjennom økning i forventet årlig gjennomsnittlig tap.

Banken selger godt sikrede boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt og godt sikrede næringslån til SpareBank 1 Næringskreditt. Dette er et tiltak for å sikre langsiktig finansiering på konkurransemessige vilkår. Provisjonen (margin) av disse lånene blir inntektsført i resultatregnskapet under provisjonsinntekter. Tabellen nedenfor viser risikoklassifiseringen av disse engasjementene.

Morbank			Konsern	
2013	2014	Engasjement solgt til SpareBank 1 Boligkreditt (mill. kr)	2014	2013
30.583	28.781	Laveste risiko	28.781	30.583
3.302	2.966	Lav risiko	2.966	3.302
1.029	927	Middels risiko	927	1.029
190	193	Høy risiko	193	190
182	124	Høyeste risiko	124	182
2	2	Mislighold	2	2
35.288	32.992	Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe	32.992	35.288

Morbank			Konsern	
2013	2014	Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt (mill. kr)	2014	2013
25.845	24.212	Laveste risiko	24.212	25.845
3.278	2.943	Lav risiko	2.943	3.278
1.017	924	Middels risiko	924	1.017
190	188	Høy risiko	188	190
182	124	Høyeste risiko	124	182
2	2	Mislighold	2	2
30.514	28.393	Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe	28.393	30.514

Morbank			Konsern	
2013	2014	Engasjement solgt til SpareBank 1 Næringskreditt (mill. kr)	2014	2013
307	592	Laveste risiko	592	307
657	116	Lav risiko	116	657
257	754	Middels risiko	754	257

1.221	1.463	Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe	1.463	1.221
-------	-------	---	-------	-------

Morbank		Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt (mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
307	592	Laveste risiko	592	307
657	116	Lav risiko	116	657
257	754	Middels risiko	754	257
1.221	1.463	Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe	1.463	1.221

Fordeling på sektor og næring

Morbank		Engasjement fordelt på sektor og næring (mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
39.479	47.410	Lønnstakere o.l	49.102	40.867
805	594	Offentlig forvaltning	615	828
6.838	7.685	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	7.804	6.992
3.239	2.341	Havbruk	2.498	3.371
3.031	3.432	Industri og bergverk	3.699	3.229
4.698	5.534	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	6.044	5.228
3.695	3.646	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	3.812	3.864
7.712	7.410	Sjøfart og offshore	7.432	7.719
12.859	13.703	Eiendomsdrift	13.778	12.930
5.844	6.715	Forretningsmessig tjenesteyting	6.974	6.083
3.440	3.626	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.081	3.881
35	1	Øvrige sektorer	19	54
91.676	102.098	Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	105.858	95.047

Morbank		Brutto utlån fordelt på sektor og næring (mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
36.632	43.959	Lønnstakere o.l	45.610	38.724
269	280	Offentlig forvaltning	300	291
6.208	7.021	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	7.137	6.455
2.334	1.212	Havbruk	1.366	2.238
1.946	2.060	Industri og bergverk	2.321	2.156
2.693	3.211	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	3.706	3.375
2.275	2.501	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.663	2.409
5.395	5.614	Sjøfart og offshore	5.636	5.626
10.957	12.497	Eiendomsdrift	12.570	11.602
3.646	3.435	Forretningsmessig tjenesteyting	3.671	4.670
2.284	2.648	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	3.093	2.719
2.391	2.249	Øvrige sektorer	2.267	51
77.030	86.687	Sum brutto utlån fordelt på sektor og næring	90.339	80.317

Morbank			Konsern		
2013	2014	Individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013	
37	36	Lønnstakere o.l	38	46	
-	-	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	1	1	
14	-	Havbruk	-	14	
9	18	Industri og bergverk	18	10	
32	36	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	36	33	
8	20	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	22	11	
19		Eiendomsdrift	0	19	
22	2	Forretningsmessig tjenesteyting	2	22	
8	52	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	53	16	
150	164	Sum individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring	172	173	

Morbank			Konsern		
2013	2014	Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013	
48	52	Lønnstakere o.l	58	56	
0	0	Offentlig forvaltning	1	0	
24	17	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	20	25	
4	3	Havbruk	3	5	
12	11	Industri og bergverk	12	14	
22	24	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	27	25	
23	19	Hotell og handel	20	24	
29	15	Sjøfart og offshore	15	29	
57	50	Eiendomsdrift	51	58	
32	32	Forretningsmessig tjenesteyting	33	34	
10	11	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	15	13	
0	0	Øvrige sektorer	-	0	
262	233	Sum forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring	256	281	

Historikk er omarbeidet på grunn av nye satser for reduksjonsfaktorer ved verddivurdering av sikkerhetsobjekter. Dette medfører økt misligholdssannsynlighet, og derigjennom økning i forventet årlig gjennomsnittlig tap.

Fordeling på geografiske områder

Morbank			Konsern		
2013	2014	Brutto utlån (mill. kr)	2014	2013	
29.497	33.220	Sør-Trøndelag	34.627	30.791	
17.998	20.410	Nord-Trøndelag	21.384	18.943	
17.006	18.894	Møre og Romsdal	19.733	17.688	
494	706	Sogn og Fjordane	752	534	
658	1.212	Nordland	1.268	714	
5.337	6.174	Oslo	6.222	5.375	
5.153	5.654	Landet for øvrig	5.938	5.386	
886	416	Utlandet	416	886	
77.030	86.687	Sum brutto utlån	90.339	80.317	

Morbank			Konsern		
2013	2014	Brutto utlån solgt til SpareBank1 Boligkreditt (mill. kr)	2014	2013	
14.966	14.371	Sør-Trøndelag	14.371	14.966	
7.895	7.070	Nord-Trøndelag	7.070	7.895	
4.626	4.104	Møre og Romsdal	4.104	4.626	
127	166	Sogn og Fjordane	166	127	
100	86	Nordland	86	100	
1.128	1.024	Oslo	1.024	1.128	
1.622	1.534	Landet for øvrig	1.534	1.622	
50	39	Utlandet	39	50	
30.514	28.393	Sum brutto utlån solgt til SpareBank1 Boligkreditt	28.393	30.514	

Morbank			Konsern		
2013	2014	Brutto utlån solgt til SpareBank1 Næringskreditt (mill. kr)	2014	2013	
381	369	Sør-Trøndelag	369	381	
332	338	Nord-Trøndelag	338	332	
296	546	Møre og Romsdal	546	296	
150	150	Oslo	150	150	
63	61	Landet for øvrig	61	63	
1.221	1.463	Sum brutto utlån solgt til SpareBank1 Næringskreditt	1.463	1.221	

		Konsern	
Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler (mill. kr)		2014	2013
Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler			
- Inntil 1 år		178	157
- Mellom 1 og 5 år		1.378	1.512
- Over 5 år		381	208
Sum brutto fordringer		1.937	1.877
Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler		65	47
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler		1.880	1.830
Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte:			
- Inntil 1 år		138	124
- Mellom 1 og 5 år		1.357	1.499
- Over 5 år		385	207
Sum netto fordringer		1.880	1.830

Note 9 - Fraregning av finansielle eiendeler

Som et ledd i sin ordinære virksomhet foretar banken transaksjoner som resulterer i salg av finansielle eiendeler. Banken overfører slike finansielle eiendeler i hovedsak gjennom salg av kundens boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt eller næringsseiendoms lån til SpareBank 1 Næringskreditt.

Mottatt vederlag for lån som er solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarer bokført verdi og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på salgstidspunktet.

I henhold til inngått forvaltningsavtale med kredittforetakene forestår banken forvaltning av lånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene.

Kredittforetakene kan selge lånene som er kjøpt fra banken, samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre kan banken ha opsjon til å kjøpe tilbake lån under gitte betingelser.

Hvis kredittforetakene får tap på kjøpte lån har de en viss rett til å avregne dette i provisjoner fra samtlige banker som har solgt lånene. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte lån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne muligheten til avregning anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte lånene er overført til kredittforetakene. Dette innebærer full fraregning av solgte lån. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved salget separat som eiendeler eller forpliktelser.

SpareBank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 17,67 prosent per 31. desember 2014 (17,48 prosent pr 31. desember 2013). SpareBank 1 Boligkreditt erverver lån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Det er i 2014 kjøpt og solgt boliglån til en netto verdi av minus 2,1 milliarder kroner (1,2 milliarder kroner i 2013) til SpareBank 1 Boligkreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt for 28,4 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (30,5 milliarder i 2013). Reduksjonen i volum skyldes avdragsbetalinger og tilbakekjøp.

Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 SMN har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene forplikter seg til å kjøpe OMF utstedt at foretaket begrenset til en samlet verdi av de neste tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt.

Forpliktelsen er begrenset til foretakets forpliktelser til å innfri utstedte OMF etter at foretakets egen beholdning av likviditet på forfallstidspunktet er trukket fra. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. I henhold til sin likviditetsstrategi holder SpareBank 1 Boligkreditt likviditet iht. kravene etter Net Stable Funding Regime. Denne likviditetsreserven hensyntas ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun i de tilfeller hvor foretaket ikke lenger har tilstrekkelig likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt har SpareBank 1 SMN også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minst ni prosent. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen tre måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette, med mindre det foretas andre grep for å redusere behovet for kapital.

Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være iht. hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det

primære ansvaret i henhold til samme avtale. Foretaket har ved årsskiftet ca 14 prosent ansvarlig kapital, hvorav ca 12 prosent er kjernekapital. Sammenholdt med den svært lave risikoprofilen i foretaket har banken vurdert det som usannsynlig at det blir innkalt kapital iht. denne avtalen og har valgt å ikke holde noen reserver for dette.

SpareBank 1 Næringskreditt

SpareBank 1 Næringskreditt eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 33,62 prosent per 31. desember 2014 (34,05 prosent per 31. desember 2013). SpareBank 1 Næringskreditt erverver lån med pant i næringseiendom og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt er sikret med pant i næringseiendom innenfor 60 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Det er i 2014 solgt næringseiendoms lån til en netto verdi av 242 millioner kroner til Sparebank 1 Næringskreditt (600 millioner kroner i 2013). Totalt er det fraeregnet boliglån til Sparebank 1 Næringskreditt for 1,5 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (1,2 milliarder kroner i 2013).

Likviditetsfasilitet

Som beskrevet ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt er det inngått tilsvarende avtale med SpareBank 1 Næringskreditt.

Soliditet

Det er på samme måte inngått avtale om å sikre kjernekapital i SpareBank 1 Næringskreditt på minimum ni prosent. Se omtale ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt.

Note 10 - Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne engasjement

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelse i betalingsformidlingen. Hele utlånsengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er forfalt.

Morbank					
2014					
(mill. kr)	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Privatmarked	1.069	279	45	88	1.481
- Bedriftsmarked	180	4	2	23	209
Sum	1.249	283	47	111	1.690

2013					
(mill. kr)	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Privatmarked	739	222	40	91	1091
- Bedriftsmarked	760	63	97	77	997
Sum	1.499	285	137	168	2.089

Av det totale beløp av brutto forfalte, men ikke nedskrevet utlån var realisasjonsverdien på tilhørende pantestillelser 1.643 millioner kroner per 31. desember 2014 (2.261 millioner kroner per 31. desember 2013).

Konsern					
2014					
(mill. kr)	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Privatmarked	1.144	292	48	105	1.589
- Bedriftsmarked	312	25	3	33	373
Sum	1.456	317	51	138	1.963

2013					
(mill. kr)	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Privatmarked	740	238	43	110	1131
- Bedriftsmarked	763	99	102	91	1054
Sum	1.503	336	145	201	2.185

Av det totale beløp av forfalte, men ikke nedskrevet utlån til kunder var virkelig verdi på tilhørende pantestillelser 1.701 millioner kroner per 31. desember 2014 (2.357 millioner kroner per 31. desember 2013).

Note 11 - Tap på utlån og garantier

Morbank

Tap på utlån (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-4	18	14	-0	22	22
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	-	-	-	-	-	-
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	10	41	51	8	26	34
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	12	16	28	4	34	39
- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	12	-2	10	-6	-6	-13
Sum tap på utlån og garantier	6	77	83	6	76	82

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01	28	122	150	28	101	129
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	10	41	51	-8	-26	-34
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	6	13	19	-4	-12	-16
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	1	0	2	1	11	12
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	11	72	83	11	48	59
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 31.12	25	139	164	28	122	150

Gruppenedskrivninger (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 01.01	73	205	278	73	205	278
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier m.v.	-	-	-	-	-	-
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier per 31.12	73	205	278	73	205	278

Tap fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013
	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	5
Havbruk	-	2
Industri og bergverk	6	23
Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	12	28
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	16	4
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	19	2
Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	14	14
Personmarked	11	10
Gruppenedskrivning næring	-	-
Gruppenedskrivning person	-	-
Tap på utlån til kunder	83	82

Misligholdte over 90 dager og tapsutsatte engasjement (mill. kr)	2014	2013
	Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	224
- Individuelle nedskrivninger	63	73
Netto misligholdte engasjement	162	238
Tapsutsatte engasjement	208	146
- Individuelle nedskrivninger	101	76
Netto andre tapsutsatte engasjement	107	70

Inntektsførte renter på misligholdte og tapsutsatte engasjement utgjør for morbanken 36,6 millioner kroner (39,6 millioner kroner). Realisasjonverdi av panteverdi knyttet til utlån som er individuelt nedskrevet er for morbanken per 31. desember 2014 189,8 millioner kroner (167,3 millioner kroner).

Konsern

Tap på utlån (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-9	8	-1	2	28	29
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	-	-	-	-	-	-
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	14	51	66	8	32	40
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	15	20	35	8	37	45
- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	13	-2	11	-6	-7	-14
Sum tap på utlån og garantier	8	81	89	12	89	101

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01	33	139	173	31	113	144
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	14	51	66	-8	-32	-40
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	7	15	22	-4	-14	-18
+Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	1	1	2	1	14	15
+Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	11	73	84	13	58	72
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 31.12	24	147	172	33	140	173

Gruppenedskrivninger (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 01.01	77	218	295	77	218	295
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier m.v.	-	-	-	-	-	-
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier per 31.12	77	218	295	77	218	295

Tap fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	6	-0
Havbruk	-	2
Industri og bergverk	6	25
Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	13	31
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	15	6
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	21	12
Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	15	14
Utland og andre	-	0
Personmarked	13	10
Gruppenedskrivning næring	-	-
Gruppenedskrivning person	-	-
Tap på utlån til kunder	89	101

Misligholdte over 90 dager og tapsutsatte engasjement (mill. kr)	2014	2013
Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	270	387
-Individuelle nedskrivninger	67	87
Netto misligholdte engasjement	202	299
Tapsutsatte engasjement	216	157
-Individuelle nedskrivninger	105	86
Netto andre tapsutsatte engasjement	112	71

Inntektsførte renter på misligholdte og tapsutsatte engasjement utgjør for konsernet 43,8 millioner kroner (55,3 millioner kroner).

Realisasjonverdi av panteverdi knyttet til utlån som er individuelt nedskrevet er for konsernet per 31. desember 2014 er 196,2 millioner kroner (185,4 millioner kroner).

Note 12 - Kreditteksponering for hver interne risikoring

Banken benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. I tabellen er denne inndelingen sammenholdt med tilsvarende ratingklasser hos Moody's.

Historisk mislighold er tall for morbank og viser default ratio (DR) per risikoklasse. Tallene er et uvektet snitt for normalscorede kunder i perioden 2006-2014.

Risiko-klasse	Misligholdssansynlighet			Historisk mislighold	Sikkerhets-klasse	Sikkerhetsdekning	
	Fra	Til	Moody's			Nedre grense	Øvre grense
A	0,00 %	0,10 %	Aaa-A3	0,03 %	1	120	
B	0,10 %	0,25 %	Baa1-Baa2	0,08 %	2	100	120
C	0,25 %	0,50 %	Baa3	0,18 %	3	80	100
D	0,50 %	0,75 %	Ba1	0,45 %	4	60	80
E	0,75 %	1,25 %	Ba2	0,59 %	5	40	60
F	1,25 %	2,50 %		1,42 %	6	20	40
G	2,50 %	5,00 %	Ba2-B1	3,33 %	7	0	20
H	5,00 %	10,00 %	B1-B2	6,35 %			
I	10,00 %	99,99 %	B3-Caa3	16,87 %			
J	mislighold						
K	nedskrevet						

Bankens engasjementer klassifiseres i risikogrupper på bakgrunn av risikoklasse.

Risikoklasse	Risikogrupper
A - C	Laveste risiko
D - E	Lav
F - G	Middels
H	Høy
I	Høyeste risiko
J - K	Mislighold og nedskrevet

Morbank (mill. kr)	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %		Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	
	2014	Totalt engasjement 2014	2013	Totalt engasjement 2013
Laveste risiko	6,0 %	52.394	5,8 %	46.680
Lav risiko	9,0 %	24.969	6,1 %	22.631
Middels risiko	17,2 %	18.846	8,8 %	16.275
Høy risiko	9,8 %	3.972	12,2 %	3.644
Høyeste risiko	7,1 %	1.484	3,8 %	1.988
Mislighold og nedskrevet	32,1 %	432	20,5 %	457
Totalt		102.098		91.676

Konsern (mill. kr)	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %		Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	
	2014	Totalt engasjement 2014	2013	Totalt engasjement 2013
Laveste risiko	6,0 %	52.724	6,2 %	46.927
Lav risiko	8,7 %	25.809	8,6 %	23.418
Middels risiko	14,4 %	20.520	18,7 %	17.831
Høy risiko	8,8 %	4.416	16,3 %	4.008
Høyeste risiko	5,7 %	1.868	11,4 %	2.321
Mislighold og nedskrevet	19,3 %	520	34,5 %	543
Totalt		105.858		95.047

Realisasjonsverdien på stilte sikkerheter fastsettes slik at disse ut fra en konservativ vurdering reflekterer den antatte realisasjonsverdi i en nedgangskonjunktur. Eksempelvis vil stilte sikkerheter i form av negativ pant og unoterte aksjer i henhold til konsernets interne retningslinjer ikke bli tillagt noen realisasjonsverdi og dermed fremstå som usikret. Den konservative vurderingen innebærer at faktisk oppnådd realisasjonsverdi kan bli høyere enn estimert realisasjonsverdi.

Note 13 - Maksimal kreditteksponering

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittisiko i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

Morbank				
2014 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	4.498	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4.362	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	86.245	64.351	2.015	13.656
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatet	14.363	-	-	-
Derivater	6.766	-	-	4.402
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	4	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	1.536	-	-	-
Fordringer verdipapirer	8	-	-	-
Sum eiendeler	117.782	64.351	2.015	18.058
Forpliktelser				
Stilte garantier og remburser	5.126	-	-	-
Ubenyttede kreditter	10.284	2.616	83	1.719
Lånetilsagn	1.230	-	-	-
Sum forpliktelser	16.640	2.616	83	1.719
Sum total kredittisikoeksponering	134.422	66.967	2.098	19.777

2013 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	4.608	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4.000	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	76.602	56.224	1.571	18.154
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatet	16.032	-	-	-
Derivater	3.051	-	-	3.311
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	1	-	-	-
Verdipapirer - lån og fordring	1.345	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	1.568	-	-	-
Fordringer verdipapirer	207	-	-	-
Sum eiendeler	107.414	56.224	1.571	21.465
Forpliktelser				
Stilte garantier og remburser	4.904	-	-	-
Ubenyttede kreditter	9.716	2.168	74	1.802
Lånetilsagn	1.146	-	-	-
Sum forpliktelser	15.766	2.168	74	1.802
Sum total kredittisikoeksponering	123.179	58.392	1.645	23.266

Konsern				
2014 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)

Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	4.498	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.287	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	89.872	64.351	2.015	16.942
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatet	14.783	-	-	-
Derivater	6.674	-	-	4.402
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	35	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	1.546	-	-	-
Fordringer verdipapirer	8	-	-	-
Sum eiendeler	118.704	64.351	2.015	21.345
Forpliktelser				
Stilte garantier og rembuser	5.126	-	-	-
Ubenyttede kreditter	10.311	2.616	83	1.736
Lånetilsagn	1.319	-	-	-
Andre engasjement	38	-	-	-
Sum forpliktelser	16.794	2.616	83	1.819
Sum total kredittrisikoeksponering	135.498	66.967	2.098	23.164

2013 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	4.608	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.189	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	79.849	56.224	1.571	21.080
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatet	16.518	-	-	-
Derivater	3.050	-	-	3.311
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	40	-	-	-
Verdipapirer - lån og fordring	1.345	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	1.591	-	-	-
Fordringer verdipapirer	207	-	-	-
Sum eiendeler	108.397	56.224	1.571	24.391
Forpliktelser				
Stilte garantier og rembuser	4.904	-	-	-
Ubenyttede kreditter	9.753	2.168	74	1.824
Lånetilsagn	1.193	-	-	-
Andre engasjement	69	-	-	-
Sum forpliktelser	15.919	2.168	74	1.863
Sum total kredittrisikoeksponering	124.317	58.392	1.645	26.255

*) Øvrig sikkerhet inkluderer blant annet kontanter, løsøre, skip og mottatte garantier

Bankens maksimale kreditteksponering fremgår av oppstillingen ovenfor. SpareBank 1 SMN utfører engrosbanktjenester for BN Bank og Samspar-bankene. I tilknytning til dette er det etablert garantiavtale som sikrer fullt oppgjør for eksponeringer knyttet til disse avtalene. Banken har også tilsvarende garantiavtaler knyttet til overtakelsen av BN Bank sin portefølje i Ålesund. Verdi av garantiavtalene er ikke inkludert i tabellene ovenfor.

Sikkerhetsstillelsene er vurdert til markedsverdi, begrenset til maksimal kreditteksponering for den enkelte motpart.

Kreditrisikoeksponering knyttet til finansielle eiendeler fordelt på geografiske områder

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
		Bankaktiviteter		
38.076	45.543	Sør-Trøndelag	43.950	36.659
21.305	24.846	Nord-Trøndelag	25.860	22.292
22.483	25.212	Møre og Romsdal	26.080	23.171
610	954	Sogn og Fjordane	1.003	653
764	1.456	Nordland	1.514	825
11.113	7.459	Oslo	7.484	11.128
6.185	7.168	Landet for øvrig	7.465	6.426
2.214	651	Utlandet	649	2.209
102.750	113.288	Totalt bankaktiviteter	114.005	103.364
		Finansielle instrumenter		
16.357	13.902	Norge	14.354	16.882
952	433	Europa/Asia	433	952
68	31	USA	31	68
3.051	6.766	Derivater	6.674	3.050
20.429	21.133	Sum	21.493	20.953
123.179	134.422	Totalt fordelt på geografiske områder	135.498	124.317

Note 14 - Finansielle instrumenter og motregning

I den finansielle oppstillingen har banken ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

SpareBank 1 SMN har to sett avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater. For privat- og næringslivskunder anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse. For kunder som driver med tradingvirksomhet, aksepteres kun kontantdepot som sikkerhet. Avtalene er unilaterale, det vil si at det kun er kundene som stiller sikkerhet. Mot finansielle institusjoner inngår banken standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler. I tillegg har banken inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA) mot de mest sentrale motpartene. Per 31. desember 2014 har banken 25 aktive CSA-avtaler. Bankens inngår utelukkende avtaler med kontanter som sikkerhet. Håndteringen av disse avtalene har banken satt ut til SEB Prime Collateral Services, det vil si at de håndterer marginkravene på vegne av banken.

Periode	Type finansielt instrument	Beløp som bare kan nettes ved konkurs eller mislighold (mill. kr)
31.12.14	Derivater	1.980
31.12.13	Derivater	1.488

Morbank og konsern er identisk.

Note 15 - Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

Kredittkvaliteten av finansielle eiendeler håndteres ved at banken benytter sine interne retningslinjer for kredittrater. Se avsnitt kredittrisiko under note 6 Risikoforhold.

Tabellen nedenfor viser kredittkvaliteten per klasse av eiendeler for utlansrelaterte eiendeler i balansen, basert på bankens eget kredittratingsystem. Hele utlansengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er misligholdt. Misligholdt er i noten definert til betalingsmislighold over tusen kroner over 90 dager.

Historikk er omarbeidet i samsvar med nye beregninger for estimert mislighold. Jfr. note 6 Risikoforhold i avsnitt om misligholdssansynlighet.

Morbank 2014 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet*)	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	4.362	-	-	-	-	-	4.362
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		34.855	9.292	4.324	962	1.053	180	50.666
Bedriftsmarked		10.904	11.643	10.405	2.467	411	191	36.021
Sum utlån		45.760	20.934	14.729	3.429	1.464	371	86.687
Finansielle investeringer	29							
Noterte statsobligasjoner		4.642	-	-	-	-	-	4.642
Noterte andre obligasjoner		4.020	2.234	1.010	85	34	-	7.383
Unoterte statsobligasjoner		1.215	-	-	-	-	-	1.215
Unoterte andre obligasjoner		244	450	141	24	13	-	871
Sum finansielle investeringer		10.120	2.684	1.151	108	47	-	14.110
Totalt		60.242	23.618	15.880	3.538	1.511	371	105.159

2013 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet *)	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	4.000	-	-	-	-	-	4.000
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		26.143	6.762	2.833	639	769	209	37.355
Bedriftsmarked		13.977	12.370	9.377	2.469	1.254	229	39.675
Sum utlån		40.120	19.132	12.210	3.108	2.023	438	77.030
Finansielle investeringer	29							
Noterte statsobligasjoner		150	-	-	-	-	-	150
Noterte andre obligasjoner		9.150	94	-	25	45	-	9.314
Unoterte statsobligasjoner		2.416	-	-	-	-	-	2.416
Unoterte andre obligasjoner		1.533	1.984	1.437	14	39	-	5.007
Sum finansielle investeringer		13.249	2.077	1.437	39	84	-	16.887
Totalt		57.369	21.209	13.647	3.147	2.107	438	97.917

Konsern
2014 (mill. kr)

Verken misligholdt eller nedskrevet

Misligholdt eller

	Noter	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko	individuell nedskrevet *)	Sum
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	1.287	-	-	-	-	-	1.287
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		34.900	9.727	5.253	1.118	1.165	203	52.365
Bedriftsmarked		11.186	12.037	11.069	2.750	648	284	37.974
Sum utlån		46.086	21.764	16.322	3.867	1.813	487	90.339
Finansielle investeringer	29							
Noterte statsobligasjoner		4.642	-	-	-	-	-	4.642
Noterte andre obligasjoner		4.020	2.234	1.010	85	34	-	7.383
Unoterte statsobligasjoner		1.215	-	-	-	-	-	1.215
Unoterte andre obligasjoner		244	450	141	24	13	-	871
Sum finansielle investeringer		10.120	2.684	1.151	108	47	-	14.110
Totalt		57.493	24.448	17.473	3.976	1.860	487	105.736

2013 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet *)	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	1.189	-	-	-	-	-	1.189
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		26.194	7.140	3.614	756	831	235	38.769
Bedriftsmarked		14.176	12.761	10.148	2.713	1.461	288	41.548
Sum utlån		40.369	19.901	13.762	3.468	2.292	523	80.317
Finansielle investeringer	29							
Noterte statsobligasjoner		150	-	-	-	-	-	150
Noterte andre obligasjoner		9.150	94	-	25	45	-	9.314
Unoterte statsobligasjoner		2.416	-	-	-	-	-	2.416
Unoterte andre obligasjoner		1.533	1.984	1.437	14	39	-	5.007
Sum finansielle investeringer		13.249	2.077	1.437	39	84	-	16.887
Totalt		54.808	21.979	15.199	3.508	2.376	523	98.393

*) Garantier stilt av GIEK er ikke hensyntatt

Note 16 - Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Noten er en sensitivitetsanalyse gjort med utgangspunkt i relevante balanseposter per 31. desember og fremover i tid. Bankens renterisiko beregnes ved at det simuleres et parallelt renteskift på ett prosentpoeng for hele rentekurven på alle balanseposter.

Risikoen har gjennom hele 2014 vært lav og innenfor den totale rammen på 800.000 basispunkter fastsatt av bankens styre. For ytterligere detaljer vedrørende renterisiko se note 6 Risikoforhold.

Basisrisiko konsern (mill. kr)	Renterisiko, 1 % endring	
	2014	2013
<i>Valuta</i>		
NOK	-15	42
EUR	-1	1
USD	-5	5
CHF	-5	-6
Andre	-1	-33
Total renterisiko, effekt på resultat før skatt	-26	8

Total renterisiko viser for 2014 at banken vil få et tap ved en renteoppgang. I 2013 ville banken ha fått en gevinst. Tabellen under viser hvordan rentekurven forskyver seg innenfor de ulike tidsintervallene med tilhørende gevinst og tap innenfor de enkelte løpetider.

Rentekurverisiko konsern (mill. kr)	Renterisiko, 1 % endring	
	2014	2013
Løpetid		
0 - 1 mnd	-14	-17
1 - 3 mnd	2	25
3 - 6 mnd	-8	4
6 - 12 mnd	9	12
1 - 2 år	-4	-72
2 - 3 år	2	9
3 - 4 år	4	-16
4 - 5 år	-10	42
5 - 7 år	-4	10
7 - 10 år	-3	13
Total renterisiko, effekt på resultat før skatt	-26	8

Note 17 - Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Valutarisiko oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta. Handelsaktiviteten knyttet til omsetning av valuta skal til enhver tid skje innenfor vedtatte rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimal nettoeksponering i valuta, målt i kroner.

Konsernet har utarbeidet rammer for nettoeksponering i hver enkelt valuta samt rammer for aggregert netto valutaeksponering (uttrykt som den høyeste av sum lange og korte posisjoner). Overnatten kursrisiko for spothandel i valuta må netto ikke overstige 85 millioner kroner per enkeltvaluta og 100 millioner kroner aggregert.

Valutarisikoen har gjennom året vært lav og innenfor den totale rammen på 24 millioner kroner. For ytterligere detaljer se note 6 Risikoforhold.

Morbank		Netto valutaeksponering NOK (mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
-25	1	EUR	1	-25
32	-5	USD	-5	32
-9	-16	SEK	-16	-9
-15	-16	Andre	-16	-15
-17	-36	Sum	-36	-17
100	100	Total valutaramme på bruttoposisjoner	100	100
85	85	Total ramme per valutasort	85	85
2,4	1,1	Res.effekt etter skatt ved 3 % endring	1,1	2,4

Note 18 - Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler. For detaljert beskrivelse henvises til note 6 Risikoforhold.

Konsern

Per 31.12.2014 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	7.696	1.301	-	-	121	9.118
Innskudd fra og gjeld til kunder	54.893	1.358	1.429	2.975	-	60.655
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	3.621	1.245	24.419	2.578	31.863
Derivater - kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	904	748	7.703	1.555	10.910
Andre forpliktelser	37	1.370	537	96	-	2.040
Ansvarlig lånekapital *	-	-	-	2.808	450	3.258
Sum kontantstrøm forpliktelser	62.626	8.555	3.959	38.001	4.704	117.844
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	904	748	7.703	1.555	10.910
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	-938	-902	-8.055	-1.744	-11.639
Netto kontraktsmessige kontantstrømmer	-	-33	-154	-352	-189	-729

Konsern

Per 31.12.2013 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	4.161	87	1.143	1.052	131	6.573
Innskudd fra og gjeld til kunder	50.039	1.385	1.486	2.969	-	55.879
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	4.965	4.698	21.622	2.400	33.685
Derivater - kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	1.584	845	5.443	1.429	9.301
Andre forpliktelser	34	1.595	608	66	-	2.303
Ansvarlig lånekapital *	-	-	-	2.772	450	3.222
Sum kontantstrøm forpliktelser	54.234	9.616	8.780	33.924	4.410	110.964
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	1.584	845	5.443	1.429	9.301
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	-1.578	-1.004	-6.039	-1.646	-10.267
Netto kontraktsmessige kontantstrømmer	-	6	-159	-596	-217	-966

Inkluderer ikke verdjusteringer for finansielle instrumenter til virkelig verdi.

*) For ansvarlig lånekapital benyttes call dato for kontantoppgjør.

Note 19 - Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser

Tabellen nedenfor viser en analyse av hvorvidt eiendeler og forpliktelser har forfallstidspunkt innenfor ett år eller ikke etter balansedagen. Kasse- og brukskreditt inkl. flexilån er medtatt under intervallet under 3 måneder.

Morbank						
2014 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	4.676	-	-	-	-	4.676
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3.167	1.107	0	-	89	4.362
<i>Brutto utlån til og fordringer på kunder</i>		<i>15.836</i>	<i>2.078</i>	<i>11.322</i>	<i>57.452</i>	<i>86.687</i>
- Individuelle nedskrivninger	-	-	-164	-	-	-164
- Nedskrivninger på grupper av utlån	-	-	-278	-	-	-278
Netto utlån til og fordringer på kunder	-	15.836	1.635	11.322	57.452	86.245
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatregnskapet	253	2.474	2.385	5.727	3.525	14.364
Derivater	-	99	905	4.207	1.554	6.766
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	4	-	-	-	-	4
Verdipapirer - holde til forfall	-	-	-	-	-	-
Verdipapirer - lån og fordringer	-	-	-	-	-	-
Investering i eierinteresser og konsernselskaper	5.851	-	-	-	-	5.851
Goodwill	-	-	-	-	447	447
Eiendom, anlegg og utstyr	162	-	-	-	-	162
Andre eiendeler og virksomhet holdt for salg	207	1.361	144	31	-	1.743
Sum eiendeler	14.320	20.877	5.069	21.286	63.066	124.619
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	7.696	1.301	-	-	121	9.118
Innlån statsforvaltning vedrørende bytteordning OMF	-	-	-	-	-	0
Innskudd fra og gjeld til kunder *)	55.415	1.358	1.429	2.975	-	61.177
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	3.621	1.260	24.824	2.927	32.632
Finansielle derivater	-	53	638	2.928	2.103	5.722
Forpliktelser ved periodeskatt	-	22	373	-	-	395
Forpliktelse ved utsatt skatt	-	-	-	32	-	32
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	37	1.198	85	45	-	1.364
Ansvarlig lånekapital **)	-	-	-	-	3.356	3.356
Sum gjeld	63.148	7.553	3.785	30.803	8.507	113.795

Konsern						
2014 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	4.676	-	-	-	-	4.676
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	177	1.110	-	-	-	1.287
<i>Brutto utlån til og fordringer på kunder</i>		<i>15.855</i>	<i>2.181</i>	<i>13.519</i>	<i>58.783</i>	<i>90.339</i>
- Individuelle nedskrivninger	-	-	-172	-	-	-172
- Nedskrivninger på grupper av utlån	-	-	-295	-	-	-295
Netto utlån til og fordringer på kunder	-	15.855	1.715	13.519	58.783	89.872
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatregnskapet	673	2.474	2.385	5.727	3.525	14.783
Derivater	-	99	872	4.205	1.497	6.674
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	35	-	-	-	-	35
Verdipapirer - holde til forfall	-	-	-	-	-	-
Verdipapirer - lån og fordringer	-	-	-	-	-	-
Verdipapirer - kost	-	-	-	-	-	-
Investering i eierinteresser og konsernselskaper	5.129	-	-	-	-	5.129
Goodwill	-	-	-	-	526	526
Eiendom, anlegg og utstyr	1.120	-	-	-	-	1.120
Andre eiendeler og virksomhet holdt for salg	354	1.371	144	75	-	1.944
Sum eiendeler	12.164	20.910	5.115	23.527	64.331	126.047

Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	7.696	1.301	-	-	121	9.118
Innlån statsforvaltning vedrørende bytteordning OMF	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra og gjeld til kunder *)	54.893	1.358	1.429	2.975	-	60.655
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	3.621	1.260	24.824	2.927	32.632
Finansielle derivater	-	53	638	2.928	2.103	5.722
Forpliktelser ved periodeskatt	-	44	408	-	-	452
Forpliktelse ved utsatt skatt	-	-	-	45	-	45
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	37	1.326	129	51	-	1.543
Ansvarlig lånekapital **)	-	-	-	-	3.356	3.356
Sum gjeld	62.626	7.703	3.864	30.823	8.507	113.523

*) Porteføljen innskudd fra kunder blir hovedsakelig klassifisert i kategorien "på forespørsel". Basert på historikk vil innskudd fra kunder vokse i tiden fremover. Veksten i denne innskuddsporteføljen var i 2014 10,9 prosent (7,3 prosent). Det er etablert innskuddsgaranti i samsvar med Lov om sikringsordninger for banker for innskudd inntil to millioner kroner.

***) Forfallsstruktur for ansvarlig lånekapital er basert på endelig forfall.

Note 20 - Netto renteinntekter

Morbank		(mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
		Renteinntekter		
112	138	Renter av utlån til og fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner	58	34
3.515	3.699	Renter av utlån til og fordringer på kunder	3.810	3.614
455	381	Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	381	454
10	5	Andre renteinntekter	17	15
4.092	4.223	Sum renteinntekter	4.265	4.118
		Rentekostnader		
202	189	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	91	117
1.197	1.240	Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	1.216	1.160
994	931	Renter på utstedte verdipapirer	931	994
149	157	Renter på ansvarlig lånekapital	157	149
62	61	Andre rentekostnader	81	81
2.604	2.578	Sum rentekostnader	2.475	2.502
1.487	1.644	Sum netto renteinntekter	1.790	1.616

Note 21 - Netto provisjons- og andre inntekter

Morbank		(mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
		Provisjonsinntekter		
67	73	Garantiprovisjon	73	67
-	-	Meglerprovisjon	223	224
38	37	Porteføljeprovisjon spareprodukter	50	55
2	-	Formidlingsprovisjon spareprodukter	0	2
414	417	Provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt	417	414
8	10	Provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt	10	8
283	322	Betalingsformidling	328	300
124	138	Provisjon fra forsikringstjenester	138	124
35	34	Andre provisjonsinntekter	41	37
970	1.031	Sum provisjonsinntekter	1.281	1.230
		Provisjonskostnader		
70	88	Betalingsformidling	82	70
11	16	Andre provisjonskostnader	31	25
81	104	Sum provisjonskostnader	113	94
		Andre driftsinntekter		
28	28	Driftsinntekter fast eiendom	31	31
-	-	Eiendomsforvaltning og -omsetning	82	17
14	1	Inntekter finansiell rådgivning (Corporate)	1	14
13	13	Verdipapiromsetning	13	13
-	-	Regnskapsførerhonorarer	171	122
2	4	Andre driftsinntekter	45	131
57	47	Sum andre driftsinntekter	344	327
946	973	Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	1.512	1.463

Note 22 - Netto resultat fra finansielle eiendeler

Noten viser netto avkastning på finansielle investeringer spesifisert på type finansielt instrument på de ulike klassifiseringskategoriene.

Morbank		(mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
Vurdert til virkelig verdi over resultatet				
-32	77	Verdiendring på renteinstrumenter	77	-32
Verdiendring på derivater/sikring				
-6	1	Netto verdiendring på sikrede obligasjoner og derivater	0	-6
-11	1	Netto verdiendring på sikrede fastrente utlån og derivater	1	-11
72	-64	Øvrige derivater	-101	72
Inntekter fra egenkapitalinstrumenter				
-	-	Inntekter fra eierinteresser	527	355
340	299	Utbytte fra eierinteresser	-	-
-	-13	Verdiendring og gevinst fra eierinteresser	-14	-
30	12	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	65	41
142	188	Verdiendring og gevinst på egenkapitalinstrumenter	158	68
534	501	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi	713	486
Vurdert til amortisert kost				
Verdiendring på renteinstrumenter				
-22	-9	Verdiendring på renteinstrumenter holde til forfall	-9	-22
4	4	Verdiendring på renteinstrumenter lån og fordring	4	4
-18	-5	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til amortisert kost	-5	-18
Vurdert til virkelig verdi - tilgjengelig for salg				
Inntekter fra egenkapitalinstrumenter				
-	-	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	-	0
2	0	Gevinst/tap ved realisasjon av finansielle eiendeler	0	4
2	0	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	4
30	12	Netto inntekter fra valutahandel	12	30
547	508	Sum netto resultat fra finansielle eiendeler	720	502

Note 23 - Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

Alle godtgjørelsesordninger i SpareBank 1 SMN utformes i samsvar med lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og lov om verdipapirhandel med tilhørende forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Godtgjørelsesutvalget skal foreta en årlig gjennomgang av praktiseringen av godtgjørelsesordningen, og det skal utarbeides en skriftlig rapport som oversendes styret for gjennomgang og godkjenning. Godtgjørelsesutvalget skal besørge at praktiseringen av godtgjørelsesordningen minst en gang i året gjennomgås av uavhengige kontrollfunksjoner.

Styret skal godkjenne og vedlikeholde godtgjørelsesordningen samt påse at dokumentasjonen som ligger til grunn for beslutninger er ivarettatt. I tillegg skal styret godkjenne enhver materiell endring eller unntak fra godtgjørelsesordningen.

Konsernets retningslinjer for variabel godtgjørelse skal sikre at ansatte, grupper eller virksomheten som helhet etterlever de risikostyringsstrategier, prosesser og verktøy konsernet har implementert for å beskytte verdier. Godtgjørelsesordningene utformes på en slik måte at ikke enkeltpersoner eller organisasjonen tar uakseptabel risiko for å maksimere den variable godtgjørelsen. Dette innebærer blant annet at grunnlaget for variabel godtgjørelse knyttet til foretakets risikjusterte resultat skal være en periode på minst ett år, og at opptjeningsperioden ikke skal være kortere enn ett år. SpareBank 1 SMN har ikke godtgjørelsesordninger for kundeenheter som stimulerer til adferd som utfordrer bankens risikotoleranse, etiske retningslinjer eller kan bidra til interessekonflikter. Banken har ikke godtgjørelsesordninger for kontrollfunksjoner som stimulerer til adferd som utfordrer habilitet.

Godtgjørelsesordningen i SpareBank 1 SMN inneholder også særskilte regler for ledende ansatte. For disse gruppene er grunnlaget for variabel godtgjørelse knyttet til foretakets risikjusterte resultat over en periode på minst to år. Minimum 50 prosent av den variable godtgjørelsen tildeles i form av egenkapitalbevis, som bindes og tildeles med en tredjedel per år over tre år.

Følgende grupper av ansatte omfattes av ordningen:

Kategori 1: Daglig leder samt medlemmer av bankens ledergruppe

Kategori 2: Daglig leder samt medlemmer av ledergruppen i datterselskap

Kategori 3: Ledere, ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for bankens risikoeksponering

Kategori 4: Ansatte med tilsvarende godtgjørelse som ledende ansatte

Kategori 5: Ansatte med kontrolloppgaver

Det er etablert klausuler om avkorting dersom det avdekkes brudd på gjeldende regelverk eller retningslinjer. Grunnlag for avkorting bygger på konsernets sanksjonssystem.

Morbank			Konsern		
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013	
522	561	Lønn	893	834	
38	46	Pensjonskostnader (Note 25)	62	52	
31	39	Sosiale kostnader	47	37	
592	645	Sum personalkostnader	1.002	923	
790	798	Gjennomsnittlig antall ansatte	1.241	1.195	
757	753	Antall årsverk per 31.12.	1.192	1.159	
805	789	Antall ansatte per 31.12.	1.273	1.238	

Ytelser til konsernledelsen 2014 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Lønn mv. *	*Herav bonus ¹⁾	Herav aksjebasert bonus- avlønning ¹⁾	* Herav pensjons- tilskudd for lønn utover 12G	Nåverdi pensjons- forpliktelse	Optjente pensjonsrettig- heter siste år	Lån per 31.12	Antall egenkapital- bevis
Finn Haugan	Konsernsjef	6.609	399	200	2.297	16.156	640	10.619	177.906
Kjell Fordal	Konserndir. Finans	3.073	243	121	460	8.138	744	6.438	224.422
Wenche Margaretha Seljeseth ²⁾	Konserndir. Forretningsdrift og -utvikling	2.335	180	90	223	-	65	2.696	8.139

Tina Steinsvik Sund ²⁾									
Konserndir.									
Prestasjonsutvikling/HR/Dig. kanaler til 31.03.14	937	189	95	59	-	16	6.713	11.606	
Vegard Helland Konserndir.									
Næringsliv	2.733	206	103	307	1.946	130	2.357	13.312	
Svein Tore Samdal ²⁾									
Konserndir. Privatmarked									
	2.654	69	35	378	-	65	4.634	2.618	

2013 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Lønn mv. *	*Herav bonus ¹⁾	Herav aksjebasert bonus-avlønning ¹⁾	* Herav pensjonstilskudd for lønn utover 12G	Nåverdi pensjonsforpliktelse	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Lån per 31.12	Antall egenkapitalbevis
Finn Haugan	Konsernsjef	5.707	260	190	1.722	16.025	682	6.696	173.351
Kjell Fordal	Konserndir. Konsernfinans	2.729	173	87	393	6.131	708	5.767	222.259
Wenche Margaretha Seljeseth ²⁾	Konserndir. Produkt, prosesser og produksjon	2.028	107	53	181	-	62	2.131	6.535
Tina Steinsvik Sund ²⁾	Konserndir. Prestasjonsutvikling/HR/Digitale kanaler	2.221	140	70	241	-	62	6.736	9.922
Vegard Helland	Konserndir. Konsernkunder	2.469	164	82	254	1.371	93	3.175	11.477
Svein Tore Samdal ²⁾	Konserndir. Kontorer fra 1.9.2013	2.084	-	-	44	-	21	5.052	2.000
Tore Haarberg	Konserndir. Produkt og prosesser til og med 31.8.2013	2.041	178	89	269	-	126	5.430	9.563

1) Gjelder utbetalt bonus opptjent i foregående regnskapsår.

2) Innskuddsbasert pensjonsordning, opptjente pensjonsrettigheter er årets innbetalte sparebeløp.

Som følge av endringer i skattereglene for topp-pensjon besluttet styret å avvikle den kollektive pensjonsordningen for lønninger utover 12G fra 1. januar 2007. For de som var omfattet av tidligere topp-pensjon ble det innført en individuell topp-pensjonsordning som tilsvarer 16 prosent av lønn utover 12G. Pensjonstilskuddet skal benyttes til pensjonssparing i produkter levert av SpareBank 1. For å sikre likeverdighet med den ordningen som ble avviklet, kompenseres også skatten på dette pensjonstilskuddet. I ettertid er 12G ordning etablert for en del nye ledere. Mottaker er forpliktet til ikke å disponere midlene før oppnådd pensjonsalder. Styret har til enhver tid rett til å kontrollere at 12G-sparing skjer i henhold til forutsetningene.

Det er inngått førtidspensjonsavtale med konsernsjef ved fratredelse før fylte 67 år, med en pensjon på 68 prosent av pensjonsgivende lønn. Avtalen gjelder fram til utløpet av den måneden konsernsjefen fyller 67 år. I pensjonsforpliktelsen til konsernsjef inngår bankens kollektive tjenestepensjon. Konsernsjef har i tillegg avtale om ytelse til etterlatte.

Konserndirektører har etterlønsavtaler på 12 eller 24 måneder, med avkorting av lønn som opptjenes i annet ansettelsesforhold. I alle tilfeller er maksimal etterlønn uten avkorting 12 måneder. Det er inngått en førtidspensjonsavtale med en av konserndirektørene, med rett til å fratruke ved fylte 62 år. Pensjon er 68 prosent av pensjonsgivende lønn. Ytelsen knyttet til denne ordningen inngår i grunnlaget for opptjente pensjonsrettigheter i tabellen over.

Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i.

Ytelser til styret og kontrollkomiteen

2014 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Honorar	Honorarer til revisjons-, risiko- og godtgjørelsesutvalget	Andre godtgjørelser	Lån per 31.12	Antall egenkapitalbevis
Kjell Bjordal	Styreleder	370	30	8	-	100.000

Bård Benum	Nestleder styret	200	76	2	-	-
Aud Skrudland	Styremedlem	173	20	2	-	2.765
Arnhild Holstad	Styremedlem	173	41	3	2.507	-
Paul E. Hjelm-Hansen	Styremedlem	173	95	2	-	49.219
Venche Johnsen ¹⁾	Styremedlem, ansattererepresentant	173	-	689	108	24.716
Janne Thyø Thomsen	Styremedlem fra 1. april 2014	130	36	1	-	-
Morten Loktu	Styremedlem	173	20	4	-	5.000
Terje Lium	Leder kontrollkomiteen	150	-	2	-	-
Anders Lian	Nestleder kontrollkomiteen	100	-	2	-	-
Terje Ruud	Medlem kontrollkomiteen	100	-	2	-	-

1) Andre godtgjørelser inkluderer lønn i ansettelsesforhold.

2013 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Honorar	Honorarer til revisjons- og godtgjørelsesutvalget	Andre godtgjørelser	Lån per 31.12	Antall egenkapitalbevis
Kjell Bjordal	Styreleder fra 1. april 2013	306	18	116	-	100.000
Bård Benum	Nestleder styret	182	55	1	-	-
Aud Skrudland	Styremedlem	162	18	4	0	1.765
Arnhild Holstad	Styremedlem	162	29	2	2.583	-
Paul E. Hjelm-Hansen	Styremedlem	162	73	1	0	49.219
Venche Johnsen ¹⁾	Styremedlem, ansattererepresentant	162	-	671	235	24.716
Morten Loktu	Styremedlem fra 1. april 2013	122	7	1	-	-
Eldbjørg Gui Standal	Styremedlem frem til 31. januar 2013	41	18	1	-	-
Per Axel Koch	Styreleder frem til 31. mars 2013	86	14	121	-	50.000
Rolf Røkke	Leder kontrollkomiteen frem til 31. mars 2013	35	-	1	-	-
Terje Lium	Leder kontrollkomiteen fra 1. april 2013	105	-	1	-	-
Anders Lian	Nestleder kontrollkomiteen	94	-	1	-	-
Terje Ruud	Medlem kontrollkomiteen	94	-	1	-	-

1) Andre godtgjørelser inkluderer lønn i ansettelsesforhold.

Styrets leder har verken bonusavtale eller avtale om etterlønn. Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i.

**Honorar til representantskapet
(1.000 kr)**

	2014	2013
Randi Dyrnes	78	73
Øvrige medlemmer	452	385

Note 24 - Andre driftskostnader

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
592	645	Personalkostnader	1.002	923
187	312	IT-kostnader	198	206
24	11	Porto og verditransport	25	29
38	45	Markedsføring	82	58
53	40	Ordinære avskrivninger (note 32 og 33)	109	118
120	119	Driftskostnader faste eiendommer	93	118
58	13	Kjøpte tjenester	64	70
125	81	Andre driftskostnader	216	199
1.197	1.265	Sum andre driftskostnader	1.789	1.721
Godtgjørelse til revisor (i 1000 kr)				
2.030	1.327	Lovpålagt revisjon	2.315	3.170
218	259	Andre attestasjonstjenester	389	270
73	22	Skatterådgivning	52	76
13	303	Andre tjenester utenfor revisjonen	627	213
2.334	1.911	Sum inklusive merverdiavgift	3.383	3.729

Note 25 - Pensjon

Ytelsesbasert ordning

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningene inngår også barnepensjon og uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste ansatte en pensjon på 68 prosent av sluttlønn opptil 12G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer.

Innskuddsbasert ordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte. I forbindelse med lukking av ytelsesordningen i 2007 etablerte konsernet innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte.

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Optak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 31. desember 2010.

Avtalefestet førtidspensjon ny ordning

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G. I tråd med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse er det i regnskapsåret ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregninger.

For nærmere omtale av konsernets pensjonsordninger se note 2 Regnskapsprinsipper IFRS samt note 23 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte.

IAS 19 Ytelser til ansatte

Fra første januar 2013 har konsernet anvendt IAS 19R Ytelser til ansatte og endret basis for beregning av pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader. Alle estimatavvik skal etter IAS 19R føres i oppstilling over andre inntekter og kostnader.

Konsernet har per 31. desember 2014 benyttet nytt dødelighetsgrunnlag K2013 som fastsatt av Finanstilsynet 8. mars 2013 (K2013FT) som utgangspunkt for beregningen. Denne er deretter justert for startdødelighet og dødelighetsnedgang. Finanstilsynet benytter i sin tabell tolv prosent i startdødelighet, mens konsernet benytter fem prosent. Dødelighetsnedgangen er også noe justert i forhold til Finanstilsynets tabell, dog uten vesentlig påvirkning på forpliktelsen. Sikkerhetsmarginene i den benyttede dødelighetstabellen K2013BE er derved noe lavere enn K2013FT, men etter konsernets vurdering gir den benyttede tabellen beste estimat på pensjonsforpliktelsen på balansedagen.

Økonomiske forutsetninger	2014		2013	
	Kostnader	Forpliktelser	Kostnader	Forpliktelser
Diskonteringsrente	4,0 %	2,3 %	3,9 %	4,0 %
Forventet avkastning på midlene	4,0 %	2,3 %	3,9 %	4,0 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	3,5 %	2,5 %	3,3 %	3,5 %
Forventet G-regulering	3,5 %	2,5 %	3,3 %	3,5 %
Forventet pensjonsregulering	0,6 %	0,0 %	0,2 %	0,6 %
Arbeidsgiveravgift	14,1 %	14,1 %	14,1 %	14,1 %
Forventet frivillig avgang før/etter 50 år	2/0 %	2/0 %	2/0 %	2/0 %
Forventet AFP-uttak fra 62/64 år	25/50 %	25/50 %	25/50 %	25/50 %
Dødelighetstabell	K2013BE			
Uførhet	IR73			

Morbank

Konsern

2013	2014	Netto pensjonsforpliktelse i balansen (mill kr). Finansiell status 1.1	2014	2013
553	613	Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	638	573
-630	-703	Virkelig verdi av pensjonsmidler	-726	-649
-	4	Korrigerings mot EK IB	5	-
-77	-85	Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-83	-76
4	3	Arbeidsgiveravgift	4	5
-73	-82	Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravgift	-79	-72

Fordeling av forpliktelsen mellom usikret og sikret pensjonsordning konsern 1.1

Konsern	2014			2013		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	614	24	638	542	31	573
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-726	-	-726	-649	-	-649
Korrigerings mot EK IB	5	0	5	-	-	-
Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-107	24	-83	-107	31	-76
Arbeidsgiveravgift	0	3	4	0	4	5
Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravg.	-107	27	-79	-107	35	-72

2013	2014	Periodens pensjonskostnad	2014	2013
20	24	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	26	22
-3	-2	Netto renteinntekt	-2	-4
17	21	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravg.	23	18
4	4	Periodisert arbeidsgiveravgift	4	4
21	25	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad *)	27	22
6	8	Avtalefestet pensjon, ny ordning	9	7
12	13	Innskuddsbasert pensjonskostnad	26	22
38	46	Periodens pensjonskostnad	62	52
3	2	*) Herav avtalefestet pensjon gammel ordning, usikret	2	3

Oppstilling over andre inntekter og kostnader - OCI i perioden	Usikret ordning		Sikret ordning		Totalt	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Endring diskonteringsrente	1	0	207	-8	208	-8
Endring i andre økonomiske forutsetninger	0	0	-68	29	-68	29
Endring i dødelighetstabell	-	0	-	47	-	47
Endring i andre demografiske forutsetninger	-	0	-	-6	-	-6
Endring i andre forhold DBO	-1	-3	-18	-6	-19	-9
Endring i andre forhold pensjonsmidler	-	-	-8	-43	-8	-43
OCI tap (gevinst) i perioden	1	-2	112	13	113	10

2013	2014	Bevegelse i netto pensjonsforpliktelse i balansen	2014	2013
-73	-82	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 1.1	-79	-72
9	109	OCI postering gjennom året	113	10
21	25	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad inkl. curtailment/settlement	27	22
-8	-5	Utbetalinger over drift	-5	-8
-30	-28	Innbetalt pensjonspremie ytelsesbaserte ordninger	-30	-32
-82	19	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 31.12	26	-79

2013	2014	Finansiell status 31.12	2014	2013
613	737	Pensjonsforpliktelse	768	638

-698	-721	Verdi av pensjonsmidler	-746	-721
-85	16	Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	22	-83
3	3	Arbeidsgiveravgift	4	4
-82	19	Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift *	26	-79

* Presenteres brutto i konsernregnskapet.

Fordeling av finansiell status 31.12 mellom sikret og usikret pensjonsordning konsern

Konsern	2014			2013		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsforpliktelse	746	22	768	614	24	638
Verdi av pensjonsmidler	-746	-	-746	-721	-	-721
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	0	22	22	-107	24	-83
Arbeidsgiveravgift	1	3	4	0	3	4
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	1	25	26	-107	27	-79

Virkelig verdi av pensjonsforpliktelsen konsern

	2014	2013
IB pensjonsforpliktelser (PBO)	638	573
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	26	22
Utbetaling/utløsning fra ordning	-45	-32
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	24	22
Aktuariell tap/(gevinst)	125	53
UB pensjonsforpliktelser (PBO)	768	638

Virkelig verdi av pensjonsmidlene konsern

	2014	2013
IB pensjonsmidler	726	649
Innbetalinger	31	36
Utbetalinger/utløsning fra fond	-45	-32
Forventet avkastning	26	25
Aktuarielle endringer	8	43
UB markedsverdi av pensjonsmidler	746	721

Sensitivitet konsern

	+ 1 %-poeng diskonteringsrente	- 1 %-poeng diskonteringsrente	+ 1 %-poeng lønsjustering	- 1 %-poeng lønsjustering	+ 1 %-poeng pensjonsregulering
2014					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-4	6	4	-4	3
Endring i pensjonsforpliktelse	-111	143	77	-67	93
2013					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-4	5	4	-3	3
Endring i pensjonsforpliktelse	-86	108	58	-52	71

2013 2014 Medlemmer

2013	2014		2014	2013
889	845	Antall personer som er med i pensjonsordningen	869	913
479	416	herav aktive	437	500
410	429	herav pensjonister og uføre	432	413

Plassering av pensjonsmidlene i pensjonskassen, prosentvis fordeling

	2014	2013
Omløpsobligasjoner	17 %	20 %
Anleggsobligasjoner	27 %	31 %
Pengemarked	13 %	14 %
Aksjer	34 %	31 %

Eiendom	6 %	2 %
Annet	2 %	2 %
Sum	100 %	100 %

Pensjonsordningen er plassert i egen pensjonskasse, som har en langsiktig horisont på forvaltning av kapitalen. Pensjonskassen søker å oppnå en høyest mulig avkastning ved å sette sammen en investeringsportefølje som gir den maksimale risikjusterte avkastningen. Pensjonskassen søker å spre plasseringene på ulike utstedere og aktivaklasser for å redusere den selskaps- og markeds spesifikke risikoen. Porteføljen er således sammensatt av aksjeinvesteringer i norske og utenlandske aksjer. Obligasjonsporteføljen er i all hovedsak plassert i norske obligasjoner. Bankinnskudd er plassert i norske banker.

Note 26 - Skatt

Nedenfor er det gitt en spesifikasjon over forskjellen mellom det regnskapsmessige resultat før skattekostnad, årets skattegrunnlag og årets skattekostnad. Formuesskatt er klassifisert som andre driftskostnader i samsvar med IAS 12.

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
1.701	1.777	Resultat før skattekostnad	2.143	1.758
-426	-566	+/- permanente forskjeller *	-813	-375
290	133	+/- endring midlertidige forskjeller i henhold til spesifikasjon	161	379
-	-	+ korreksjonsinntekt	-	-46
-	-	+ underskudd til fremføring	-15	-14
1.566	1.344	Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt	1.476	1.701
438	363	Herav betalbar skatt	398	476
438	363	Betalbar skatt i balansen	398	476
0	-22	For mye/lite skatt avsatt tidligere år	-22	0
439	341	Sum betalbar skatt	377	477
438	363	Betalbar skatt av årets overskudd	398	476
-	27	Skatteeffekt poster ført direkte mot egenkapital	28	-
-78	-36	+/- endring i utsatt skatt	-40	-86
0	-22	+/- for mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	-23	-1
-2	-1	+ kildeskatt	-1	-2
358	330	Årets skattekostnad	362	388
		Endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt		
-78	-36	Resultatført utsatt skatt	-40	-86
12	-27	Utsatt skatt ført mot egenkapital	-28	12
-	78	Korrigerings betalbar skatt/utsatt skatt tidligere år *	73	-
-66	15	Sum endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt	5	-74

* Skyldes endringer i midlertidige forskjeller mellom avlagt årsregnskap og endelige ligningspapirer.

Balanseført			Balanseført	
2013	2014	Sammensetning av balanseført utsatt skatt	2014	2013
		Midlertidige forskjeller på:		
-	-	- Driftsmidler	69	94
-	-	- Leasingobjekter	113	74
82	-	- Netto pensjonsforpliktelse	3	84
195	122	- Verdipapirer	122	195
488	1.043	- Sikringsinstrumenter	1.043	488
56	1	- Andre midlertidige forskjeller	3	56
820	1.166	Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	1.353	991
221	315	Utsatt skatt	365	269
		Midlertidige forskjeller på:		
-20	-11	- Driftsmidler	-16	-24
-	-19	- Netto pensjonsforpliktelse	-26	-2
-263	-4	- Verdipapirer	-95	-263
-474	-984	- Sikringsinstrumenter	-984	-474
-	-30	- Andre midlertidige forskjeller	-168	-136
-	-	- Fremførbart underskudd	-62	-74
-757	-1.048	Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-1.350	-974
-204	-283	Utsatt skattefordel	-365	-263
17	32	Netto utsatt skatt/skattefordel	1	6

Tabellen ovenfor består av midlertidige forskjeller fra alle konsoliderte selskaper vist brutto. På selskapsnivå er skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller nettoført. På konsernivå bruttoføres dette i samsvar med IAS 12 ved at hvert selskap presenteres separat ved beregning av konsernets skattefordel og utsatt skatt:

			2014	2013
Skattefordel balanseført 31.12			44	18
Utsatt skatt balanseført 31.12			45	23

Resultatført		Sammensetning av resultatført utsatt skatt	Resultatført	
2013	2014		2014	2013
		Midlertidige forskjeller på:		
-	-9	- Driftsmidler	25	22
-	-	- Leasingobjekter	-39	46
-61	-	- Netto pensjonsforpliktelse	-32	-60
-34	-67	- Verdipapirer	73	48
-92	-555	- Sikringsinstrumenter	-555	129
-	-	- Andre midlertidige forskjeller	-1	2
-187	-631	Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	-529	187
-52	-170	Utsatt skatt	-143	52
		Midlertidige forskjeller på:		
5	-	- Driftsmidler	-8	6
-	101	- Netto pensjonsforpliktelse	24	-3
343	124	- Verdipapirer	22	262
129	510	- Sikringsinstrumenter	510	-92
-	30	- Andre midlertidige forskjeller	41	81
-	-	- Fremførbart underskudd	-12	-118
477	765	Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	575	134
134	206	Utsatt skattefordel	155	38
-3	-	Effekt av endret skattesats fra 28 % til 27 %	-	-4
78	36	Netto	13	86

2013	2014	Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt	2014	2013
476	480	27 % (28 i fjor) av resultat før skatt	579	492
-119	-153	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller) *	-220	-105
-	-	Endring utsatt skatt tidligere år	0	-1
-	27	Skatteeffekt av poster ført direkte mot egenkapital	28	-
3	-	Effekt av endret skattesats fra 28 % til 27 %	-	4
-2	-1	Kildeskatt	-1	-2
0	-22	For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-23	-1
358	330	Resultatført periodeskatt	363	388
21 %	19 %	Effektiv skattesats i %	17 %	22 %

* Inkluderer ikke fradragsberettigede kostnader samt fradrag for resultatandel knyttet til tilknyttede og felleskontrollerte selskaper (resultatandeler trekkes ut ettersom de allerede er skattlagt hos det enkelte selskap).

Note 27 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer.

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder, er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og statskasserveksler.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Nivå 2 består av instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, og som også inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder.

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare data

Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2, benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2014

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	326	6.348	-	6.674
- Obligasjoner og sertifikater	3.825	10.286	-	14.110
- Egenkapitalinstrumenter	48	-	625	673
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	3.268	3.310
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	35	35
Sum eiendeler	4.199	16.676	3.928	24.803
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	324	5.398	-	5.722
Sum forpliktelser	324	5.398	-	5.722

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2013

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	111	2.939	-	3.050
- Obligasjoner og sertifikater	4.003	11.539	-	15.542
- Egenkapitalinstrumenter	67	-	909	976
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	2.648	2.690
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	40	40
Sum eiendeler	4.181	14.520	3.597	22.299
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	334	1.961	-	2.295
Sum forpliktelser	334	1.961	-	2.295

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2014

(mill. kr)	Fastrentelån	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 1.1.14	2.648	909	40	3.597
Tilgang	946	41	3	990
Avhending	-389	-343	-4	-735
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	63	19	-4	78
Utgående balanse 31.12.14	3.268	625	35	3.928

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2013

(mill. kr)	Fastrentelån	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 1.1.13	2.585	601	46	3.231
Tilgang	413	388	-	801
Avhending	-343	-151	-	-495
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	-6	72	-6	61
Utgående balanse 31.12.13	2.648	909	40	3.597

Note 28 - Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi

Finansielle instrumenter som bokføres til virkelig verdi omfatter aksjer, deler av sertifikat og obligasjonsporteføljen (klassifisert til virkelig verdi) og derivater. For nærmere beskrivelse henvises til note 2 Regnskapsprinsipper IFRS samt note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper.

Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost og i sikringsrelasjon

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, regnskapsføres enten til amortisert kost eller er i sikringsrelasjon. For nærmere beskrivelse se note 2 Regnskapsprinsipper IFRS. Amortisert kost innebærer verdsetting av balanseposter etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, justert for nedskrivninger.

Finansielle instrumenter som er i en sikringsrelasjon er bokført til virkelig verdi eksklusiv kredittrisiko.

Verdsetting til virkelig verdi vil alltid være beheftet med usikkerhet.

Vurdering av virkelig verdi for poster ført til amortisert kost

Hvilke metoder som ligger til grunn for å fastsette virkelig verdi for finansielle instrumenter som er vurdert til amortisert kost, beskrives nedenfor:

Utlån til og fordringer på kunder

P.t. prisede utlån er utsatt for konkurranse i markedet. Dette tilsier at mulige merverdier i porteføljen ikke vil bli opprettholdt over lengre tid. Virkelig verdi av p.t.-prisede utlån er derfor satt til amortisert kost. Effekten av endringer i kredittkvaliteten i porteføljen hensyntas gjennom gruppevis nedskrivninger, og gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi i den delen av porteføljen hvor det ikke er foretatt individuelle nedskrivninger.

Individuelle nedskrivninger fastsettes gjennom en vurdering av fremtidig kontantstrøm, neddiskontert med effektiv rente. Nedskrevet verdi gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi av disse utlånene.

Fastrenteutlån i norske kroner er bokført til virkelig verdi jfr. note 2 Regnskapsprinsipper IFRS og er ikke omfattet av beskrivelsen over.

Obligasjoner klassifisert til holde til forfall og til lån og fordring

Endring til virkelig verdi er beregnet ut fra en teoretisk markedsverdivurdering basert på rente- og spreadkurver.

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner samt gjeld til kredittinstitusjoner

For utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner samt gjeld til kredittinstitusjoner, estimeres virkelig verdi til å samsvare med bokført verdi.

Morbank (mill.kr)	2014		2013	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4.362	4.362	4.000	4.000
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	83.377	83.377	74.340	74.340
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi	3.310	3.310	2.690	2.690
Aksjer	257	257	492	492
Obligasjoner til virkelig verdi	14.110	14.110	15.542	15.542
Obligasjoner til lån og fordring	-	-	1.345	1.352
Derivater	6.766	6.766	3.051	3.051
Sum finansielle eiendeler	112.182	112.182	101.459	101.466
Forpliktelser				
Gjeld til kredittinstitusjoner	9.118	9.118	5.354	5.354
Gjeld vedr. bytteordningen med staten	-	-	1.220	1.220
Innskudd fra og gjeld til kunder	61.177	61.177	56.336	56.336
Verdipapirgjeld til amortisert kost	11.610	11.710	14.738	14.874
Verdipapirgjeld, sikring	21.022	21.333	19.024	18.984
Derivater	5.722	5.722	2.295	2.295
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2.349	2.406	2.349	2.377
Ansvarlig lånekapital, sikring	1.006	1.021	955	954

Sum finansielle forpliktelser	112.005	112.486	102.271	102.393
--------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Konsern (mill.kr)	2014		2013	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.287	1.287	1.189	1.189
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	87.029	87.029	77.626	77.626
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi	3.310	3.310	2.690	2.690
Aksjer	708	708	1.016	1.016
Obligasjoner til virkelig verdi	14.110	14.110	15.542	15.542
Obligasjoner til lån og fordring	-	-	1.345	1.352
Derivater	6.674	6.674	3.050	3.050
Sum finansielle eiendeler	113.119	113.119	102.458	102.465
Forpliktelser				
Gjeld til kredittinstitusjoner	9.118	9.118	5.354	5.354
Gjeld vedr. bytteordningen med staten	-	-	1.220	1.220
Innskudd fra og gjeld til kunder	60.655	60.655	55.879	55.879
Verdipapirgjeld til amortisert kost	11.610	11.710	14.738	14.874
Verdipapirgjeld, sikring	21.022	21.333	19.024	18.984
Derivater	5.722	5.722	2.295	2.295
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2.349	2.406	2.349	2.377
Ansvarlig lånekapital, sikring	1.006	1.021	955	954
Sum finansielle forpliktelser	111.483	111.964	101.815	101.937

Note 29 - Certifikater og obligasjoner

Sertifikater og obligasjoner er klassifisert i kategoriene virkelig verdi over resultatet, holde til forfall og lån og fordring. Måling til virkelig verdi gjenspeiler markedsverdi, mens kategorien holde til forfall og lån og fordring måles til amortisert kost.

Morbank			Konsern		
2013	2014		2014	2013	
4.294	3.799	Stat (pålydende)	3.799	4.294	
4.269	3.825	virkelig verdi	3.825	4.269	
4.269	3.825	Bokført verdi stat	3.825	4.269	
2.683	1.678	Annen offentlig utsteder (pålydende)	1.678	2.683	
2.706	1.702	virkelig verdi	1.702	2.706	
2.706	1.702	Bokført verdi annen offentlig utsteder	1.702	2.706	
9.087	7.567	Finansielle foretak (pålydende)	7.567	9.087	
8.331	8.306	virkelig verdi	8.306	8.331	
1.345	-	amortisert kost (holde til forfall, lån og fordring)	-	1.345	
9.676	8.306	Bokført verdi finansielle foretak	8.306	9.676	
228	243	Ikke-finansielle foretak (pålydende)	243	228	
236	278	virkelig verdi	278	236	
236	278	Bokført verdi finansielle foretak	278	236	
16.292	13.287	Sum rentepapirer, pålydende verdi	13.287	16.292	
16.887	14.110	Sum rentepapirer, bokført verdi	14.110	16.887	

Note 30 - Finansielle derivater

Alle derivater blir bokført til virkelig verdi over resultatet. Gevinster blir ført som eiendeler og tap ført som gjeld for alle rentederivater. Dette gjelder både derivater benyttet til sikringsformål og ikke sikring. Banken benytter seg ikke av kontantstrømsikring.

Kontraktssum viser absoluttverdier for alle kontrakter.

For beskrivelse av motpartsrisiko og markedsrisiko se beskrivelse i note 6 Risikoforhold. Ytterligere detaljer vedrørende markedsrisiko knyttet til renterisiko se note 16, og for markedsrisiko knyttet til valutaeksponering se note 17.

Konsern

Noten er tilnærmet lik for morbank og konsern.

Til virkelig verdi over resultatet (mill. kr)	2014			2013		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
Valutainstrumenter		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutaterminer (forwards)	2.939	213	-89	2.337	76	-15
Valutabytteavtaler (swap)	20.653	946	-422	30.085	516	-344
Valutaopsjoner	87	0	-0	11	0	-0
Sum valutainstrumenter	23.679	1.159	-512	32.433	592	-358
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap, dekker også cross currency)	122.204	4.187	-4.264	109.576	1.996	-1.939
Korte rentebytteavtaler (FRA)	517.704	1.271	-1.281	619.860	233	-231
Andre rentekontrakter	281	0	-0	342	0	0
Sum renteinstrumenter	640.189	5.458	-5.545	729.778	2.229	-2.170
Sikring						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap, dekker også cross currency)	20.495	985	-	18.171	634	-13
Sum renteinstrumenter	20.495	985	-	18.171	634	-13
Sum valuta- og renteinstrumenter						
Sum renteinstrumenter	660.684	6.443	-5.545	747.949	2.863	-2.183
Sum valutainstrumenter	23.679	1.159	-512	32.433	592	-358
Sum	684.363	7.602	-6.057	780.382	3.455	-2.541

Markedsverdien til valutaswapper og valutaterminer er nettoført under andre eiendeler i balansen.

Note 31 - Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Banken klassifiserer aksjer innenfor kategoriene virkelig verdi over resultatet og tilgjengelig for salg. Verdipapirer som kan måles pålitelig og som rapporteres internt til virkelig verdi, klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Øvrige aksjer klassifiseres som tilgjengelig for salg.

Morbank			Konsern		
2013	2014	Aksjer og andeler (mill. kr)	2014	2013	
491	253	Til virkelig verdi over resultat	673	976	
22	31	Børsnoterte	199	218	
469	222	Unoterte	474	758	
1	4	Tilgjengelig for salg	35	40	
1	4	Unoterte	35	40	
492	257	Sum aksjer og andeler	708	1.016	
		Virksomhet holdt for salg - herav aksjer			
114	101	Unoterte	45	113	
114	101	Sum aksjer holdt for salg (se note 39)	45	113	
22	31	Sum børsnoterte selskaper	199	218	
584	327	Sum unoterte selskaper	554	912	

Spesifikasjon av morbank

Børsnoterte selskap	Prinsipp *	Eierandel over 10%	Vår beholdning (antall)	Ansk. kost (1.000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1.000 kr)
Visa Inc. C-aksjer	VV		15.884	6.750	31.350
Sum børsnoterte aksjer				6.750	31.350
Unoterte selskap					
Bank 1 Oslo Akershus	VV		218.841	78.000	136.854
Bank Asept	TFS		4.941	2.471	2.471
Eksportfinans	VV		1.857	16.406	37.471
Nordisk Areal Invest	VV		764.995	81.499	39.015
Nordito Property	VV		487.761	1.273	1.902
Sparebankmaterieill A/S SPAMA, A-Aksjer	VV		2.305	-	1.563
Tangen Næringsbygg	TFS		250	250	250
Torgkonserten	TFS		50	300	300
Diverse selskap				1.159	612
Sum ikke børsnoterte aksjer og andeler				181.359	220.437
SpareBank 1 Nordvest	VV		48.076	5.000	5.000
Sum ikke børsnoterte egenkapitalbevis				5.000	5.000
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis morbank				193.109	256.787

Spesifikasjon av konsern

Børsnoterte selskap	Prinsipp *	Eierandel over 10%	Vår beholdning (antall)	Ansk. kost (1.000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1.000 kr)
Det Norske Oljeselskap	VV		429.791	20.062	17.136
Polaris Media	VV		5.584.508	159.041	150.782
Sum børsnoterte aksjer				179.103	167.917

Unoterte selskap

Angvik Investor	TFS	10,0	1.200	19.830	16.272
Aptomar	VV		48.861	7.550	7.550
Avxxin	VV		16.786	2.208	2.219
Bachke & Co	TFS		4.815	164	265
Bruhagen Sentrumsbygg	TFS		350	350	350
Geneseque	VV		100.000	1.000	500
Herkules	VV		1	81.189	90.692
Moldekraft	TFS	12,9	10.545	11.600	14.731
NFDS Offshore 1	VV		1.237.500	4.950	4.950
NFDS Offshore 2	VV		618.750	2.475	2.475
Norsk Innovasjonskapital III	VV		600	10.200	10.200
North Bridge Nordic Property II	VV		51.340	1.996	1.746
North Bridge Property	VV		51.340	3.235	1.988
Novelda	VV		7.790	2.478	2.478
NTNU Accel	VV		37	370	370
Numascale	VV		2.000.000	3.000	3.000
Optosense	VV		50.208	1.071	1.105
Proventure Seed A-aksjer	VV		851.345	948	850
RBK Investor	VV	16,7	2.000	2.500	1.000
Real Estate Central Europe	VV		3.000	5.500	6.348
Sentrumsbyen Molde	VV		1.000	1.000	1.000
Sintef Venture IV	VV		4.500	881	881
Tango 2012	VV		1.200.000	1.599	1.100
Thams Invest	VV		174	17.640	20.184
Viking Venture	VV	13,2	267.878	25.445	7.795
Viking Venture II	VV		250.000	19.123	7.100
Viking Venture II B	VV		23.519	2.495	2.472
Viking Venture III	VV	17,0	186.312	59.285	71.140
Wellcem	VV		22.508	2.687	2.620
Diverse selskap				19.176	401
Sum ikke børsnotere aksjer og andeler				311.945	283.781
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis konsern				684.157	708.486

* Forklaring prinsipp: VV - virkelig verdi over resultatet, TFS - tilgjengelig for salg.

Note 32 - Immaterielle eiendeler

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
		Goodwill		
447	447	Anskaffelsekost 01.01	495	482
-	-	Tilgang/avgang	31	14
447	447	Anskaffelsekost 31.12	526	495
447	447	Balanseført goodwill 31.12	526	495

Balanseført verdi i morbank, 447 millioner kroner, knytter seg til merverdi i forbindelse med kjøp av 100 prosent av Romsdals Fellesbank i 2005. Resterende beløp på konsernnivå gjelder morbankens kjøp av Romsdals Fellesbank som omtalt ovenfor, fusjon og oppkjøp fra EiendomsMegler 1 Midt-Norge av eiendomsmeglerforetak samt SpareBank 1 Regnskapshuset SMN sine oppkjøp av regnskapskontorer. Årets økning på konsernnivå med 31 millioner kroner gjelder ytterligere oppkjøp foretatt i 2014 av SpareBank 1 Regnskapshuset SMN.

Goodwillpostene vurderes årlig og nedskrives dersom det er grunnlag for det. Det er ikke foretatt nedskrivning av goodwill i 2014.

Se note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper for beskrivelse av verddivurderingsmodellen for goodwill.

Note 33 - Eiendom, anlegg og utstyr

2014

Morbank				Konsern		
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt	(mill. kr)	Totalt	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygg, tomter og annen fast eiendom
60	314	374	Anskaffelseskost 01.01	1.604	427	1.177
118	28	146	Tilgang*	166	34	132
0	114	114	Avgang*	122	122	0
178	229	407	Anskaffelseskost 31.12	1.648	339	1.309
10	195	205	Akkumulert av-og nedskrivning 01.01	428	274	154
8	31	39	Årets avskrivning	105	48	57
0	1	1	Årets nedskrivning	3	3	0
-85	85	0	Reversering av akk. av- og nedskrivninger*	8	93	-85
103	141	245	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12	528	232	296
75	88	162	Balansført verdi 31.12	1.120	107	1.013

* Deler av tilgang og avgang, samt reversering av akkumulerte av- og nedskrivninger skyldes at det er foretatt en omfordeling i noten mellom driftsmiddelgruppene.

2013

Morbank				Konsern		
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt	(mill. kr)	Totalt	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygg, tomter og annen fast eiendom
56	334	390	Anskaffelseskost 01.01	1.624	436	1.188
5	18	23	Tilgang	43	31	13
1	38	39	Avgang	63	40	23
60	314	374	Anskaffelseskost 31.12	1.604	427	1.177
6	183	190	Akkumulert av-og nedskrivning 01.01	347	243	104
3	42	45	Årets avskrivning	110	61	49
-	8	8	Årets nedskrivning	8	8	-
0	37	37	Reversering av akk. av- og nedskrivninger	37	37	0
10	195	205	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12	428	274	154
50	119	169	Balansført verdi 31.12	1.176	152	1.024

Avskrivning

Med utgangspunkt i anskaffelseskost fratrukket eventuell restverdi avskrives eiendelene linieært over forventet levetid innenfor følgende rammer:

- Teknisk anlegg 10 år
- Maskiner 3 - 5 år
- Inventar 5 - 10 år
- IT-utstyr 3 - 5 år
- Transportmidler 10 år
- Bygg og annen fast eiendom 25 - 33 år

Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Anskaffelseskost av avskrevne eiendeler

Anskaffelseskost av fullt ut avskrevne eiendeler som fortsatt er i bruk i banken i 2014 utgjør 90 millioner (102 millioner kroner).

Bruttoverdi av anleggsmidler som er midlertidig ute av drift.

Konsernet har ikke vesentlige anleggsmidler som midlertidig er ute av drift per 31. desember 2014.

Note 34 - Andre eiendeler

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
-	-	Utsatt skattefordel (se note 26)	44	18
1.568	1.536	Opptjente, ikke mottatte inntekter	1.546	1.591
207	8	Fordringer verdipapirer	8	207
82	6	Pensjoner	6	82
83	92	Øvrige eiendeler	294	269
1.940	1.642	Andre eiendeler	1.899	2.167

Note 35 - Innskudd fra og gjeld til kunder

Morbank			Konsern		
2013	2014	Innskudd fra og gjeld til kunder (mill. kr)	2014	2013	
50.496	55.415	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	54.893	50.039	
5.840	5.762	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	5.762	5.840	
56.336	61.177	Sum innskudd fra og gjeld til kunder	60.655	55.879	
2,2 %	2,1 %	Gjennomsnittlig rente	2,1 %	2,2 %	

Av totale innskudd utgjør fastrenteinnskudd 2,2 prosent (4,2 prosent).

2013	2014	Innskudd fordelt på sektor og næring	2014	2013	
23.865	26.479	Lønnstakere o.l.	26.479	23.865	
4.723	5.254	Offentlig forvaltning	5.254	4.723	
2.059	2.353	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	2.353	2.059	
406	402	Havbruk	402	406	
1.239	2.357	Industri og bergverk	2.357	1.239	
1.808	2.117	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	2.117	1.808	
4.313	4.220	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	4.220	4.313	
2.150	2.346	Sjøfart og offshore	2.346	2.150	
4.142	4.050	Eiendomsdrift	3.918	4.033	
4.885	4.539	Forretningsmessig tjenesteyting og lignende	4.539	4.885	
4.320	4.487	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.130	3.999	
2.426	2.574	Øvrige sektorer	2.541	2.399	
56.336	61.177	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	60.655	55.879	

2013	2014	Innskudd fordelt på geografiske områder	2014	2013	
23.206	23.460	Sør-Trøndelag	22.938	22.750	
14.273	14.358	Nord-Trøndelag	14.358	14.273	
9.707	11.514	Møre og Romsdal	11.514	9.707	
435	826	Sogn og Fjordane	826	435	
323	388	Nordland	388	323	
5.065	5.667	Oslo	5.667	5.065	
3.327	4.966	Landet for øvrig	4.966	3.327	
1	-	Utlandet	-	1	
56.336	61.177	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	60.655	55.879	

Note 36 - Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
2.750	820	Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	820	2.750
31.012	31.812	Obligasjonsgjeld	31.812	31.012
33.762	32.632	Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer	32.632	33.762
1,6 %	1,9 %	Gjennomsnittlig rente sertifikater	1,9 %	1,6 %
3,1 %	3,0 %	Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld	3,0 %	3,1 %

2013	2014	Verdipapirgjeld fordelt på forfallstidspunkt 1)	2014	2013
9.662	-	2014	-	9.662
5.660	4.867	2015	4.867	5.660
5.009	6.891	2016	6.891	5.009
2.919	3.567	2017	3.567	2.919
7.862	8.510	2018	8.510	7.862
459	5.389	2019	5.389	459
1.322	1.325	2020	1.325	1.322
375	375	2022	375	375
200	200	2023	200	200
-	478	2024	478	-
-	200	2029	200	-
-0	33	Valutaagio	33	-0
294	797	Over og underkurs, markedsverdi strukturerte obligasjoner	797	294
33.762	32.632	Sum verdipapirgjeld	32.632	33.762

1) Fratrukket egne obligasjoner. Sum nominell egenbeholdning 2014 utgjør 288 millioner kroner (418 millioner i 2013).

2013	2014	Verdipapirgjeld fordelt på vesentlige valutaer	2014	2013
22.311	18.988	NOK	18.988	22.311
9.439	11.744	EUR	11.744	9.439
456	371	USD	371	456
1.556	1.529	Øvrige	1.529	1.556
33.762	32.632	Sum verdipapirgjeld	32.632	33.762

Morbank og konsern

Endring i verdipapirgjeld	31.12.2014	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.2013
Sertifikatgjeld	820	1.120	3.050	-	2.750
Obligasjonsgjeld	30.981	8.180	8.600	684	30.718
Verdijusteringer	830	-	-	537	294
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	32.632	9.300	11.650	1.220	33.762

Endring i verdipapirgjeld	31.12.2013	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.2012
Sertifikatgjeld	2.750	2.785	741	-	706
Obligasjonsgjeld	30.718	7.788	7.120	860	29.190
Verdijusteringer	294	-	-	-70	364
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	33.762	10.573	7.861	790	30.259

Note 37 - Annen gjeld og forpliktelse

Morbank			Konsern	
2013	2014	Annen gjeld og balanseført forpliktelse (mill. kr)	2014	2013
7	5	Leverandørgjeld	33	29
73	74	Trasseringgjeld	74	73
339	-	Gjeld verdipapirer	-	339
17	32	Utsatt skatt	45	23
438	363	Betalbar skatt	398	476
8	10	Formuesskatt	10	8
-	25	Pensjonsforpliktelser	32	2
48	49	Avsetninger	49	48
883	967	Tidsavgrensninger	1.091	1.091
179	266	Annet	309	213
1.992	1.790	Sum annen gjeld og balanseført forpliktelse	2.040	2.303
		Stilte garantier mv. (avtalte garantibeløp)		
1.105	671	Betalingsgarantier	671	1.105
993	1.391	Kontraktsgarantier	1.391	993
2.147	2.614	Lånegarantier	2.614	2.147
123	160	Garantier for skatter	160	123
391	99	Annet garantiansvar	99	391
4.758	4.936	Sum stilte garantier	4.936	4.758
		Andre forpliktelser ikke balanseført		
9.158	9.685	Ubenyttede kreditter	9.685	9.158
1.146	1.230	Innvilgede lånetilsagn (ikke diskontert)	1.319	1.193
558	599	Ubenyttede garantitilsagn	626	595
146	192	Remburser	192	146
-	-	Øvrige forpliktelser	38	69
11.007	11.705	Sum andre forpliktelser	11.859	11.161
17.758	18.431	Totale forpliktelser	18.835	18.223

Kontanter	Verdipapir	Sum	Pantstillelser	Sum	Verdipapir	Kontanter
1.542	-	1.542	Pantstillelse 2014	1.542	-	1.542
1.592	-	1.592	Tilhørende forpliktelse 2014	1.592	-	1.592
996	1.351	2.347	Pantstillelse 2013	2.347	1.351	996
949	1.220	2.169	Tilhørende forpliktelse 2013	2.169	1.220	949

Pågående rettsvister

Konsernet er part i rettsvister med et økonomisk omfang som vurderes til ikke å ha vesentlig betydning for konsernets økonomiske stilling. Det er foretatt tapsavsetninger i de saker hvor det er funnet grunnlag for dette.

Operasjonelle leieavtaler

Konsernet har en årlig forpliktelse på ca. 162 millioner kroner knyttet til operasjonelle leieavtaler.

SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt

Vedrørende bankens forpliktelser knyttet til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt, se note 9 Fraregning av finansielle eiendeler.

Note 38 - Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån

Morbank		(mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital				
1.000	1.000	2022 3mnd NIBOR + 2,75 % (Call 2017)	1.000	1.000
522	558	2036 fast rente 2,94 %, JPY (Call 2018) *	558	522
47	41	Overkurs/underkurs/markedsverdi	41	47
5	8	Valuta agio tidsbegrenset	8	5
1.574	1.607	Sum tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	1.607	1.574
Evigvarende ansvarlig lånekapital				
300	300	Evigvarende 3 mnd NIBOR + 0,85 % (Call 2016)	300	300
-1	-1	Underkurs evigvarende	-1	-1
299	299	Sum evigvarende ansvarlig lånekapital	299	299
Fondsobligasjonslån				
350	350	Fondsobligasjon 10/99, fast rente 8,25 % NOK (Call 2020)*	350	350
100	100	Fondsobligasjon 10/99, flytende rente NOK (Call 2020)	100	100
500	500	Fondsobligasjon 13/99, flytende rente NOK (Call 2018)	500	500
450	450	Fondsobligasjon 13/99, flytende rente NOK (Call 2018)	450	450
31	49	Underkurs evigvarende	49	31
1.431	1.449	Sum fondsobligasjonslån	1.449	1.431
3.304	3.356	Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	3.356	3.304
5,5 %	5,2 %	Gjennomsnittlig rente NOK	5,2 %	5,5 %
3,3 %	3,5 %	Gjennomsnittlig rente YEN	3,5 %	3,3 %
5,6 %	-	Gjennomsnittlig rente USD	-	5,6 %

* Fastrentefinansieringen er gjort om til flytende rente ved bruk av rentebytteavtaler

Morbank og konsern

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.2014	Emittert - nominell verdi	Forfalt/innløst-nominell verdi	Valutaendringer og over/underkurs	31.12.2013
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.000	-	-	-	1.000
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, Valuta	558	-	-	36	522
Evigvarende ansvarlig lånekapital, NOK	300	-	-	-	300
Fondsobligasjonslån, NOK	1.400	-	-	-	1.400
Verdijusteringer	98	-	-	16	82
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	3.356	-	-	52	3.304

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.2013	Emittert - nominell verdi	Forfalt/innløst-nominell verdi	Valutaendringer og over/underkurs	31.12.2012
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.000	-	-169	-	1.169
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, Valuta	522	-	-	-62	584
Evigvarende ansvarlig lånekapital, NOK	300	-	-	-	300
Fondsobligasjonslån, NOK	1.400	950	-	-	450
Fondsobligasjonslån, Valuta	-	-	-521	102	419
Verdijusteringer	82	-	-	-36	118
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	3.304	950	-690	4	3.040

Note 39 - Investering i eierinteresser

Datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollert virksomhet og selskaper holdt for salg.

Firma	Org.nr	Forretningskontor	Eierandel i prosent
Investering i datterselskaper			
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	938521549	Trondheim	90,1
SpareBank 1 SMN Invest AS	990961867	Trondheim	100,0
EiendomsMegler 1 Midt-Norge AS	936159419	Trondheim	87,0
SpareBank 1 SMN Kvartalet AS	990283443	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS	936285066	Trondheim	100,0
Allegro Kapitalforvaltning ASA	980300609	Trondheim	90,1
SpareBank 1 Bygget Steinkjer AS	934352718	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bygget Trondheim AS	993471232	Trondheim	100,0
SpareBank 1 SMN Card Solutions AS	990222991	Trondheim	100,0
Brannstasjonen SMN AS	998042577	Trondheim	100,0
St. Olavs Plass 1 SMN AS	999263380	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bilplan AS	979945108	Trondheim	100,0
Jernbanegata 19 SMN AS	912514005	Trondheim	100,0
Aksjer eid av datter- og datterdatterselskaper			
Leksvik Regnskapskontor AS	980491064	Leksvik	50,0
SpareBank 1 Regnskapshuset Merkantilservice AS	983622461	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Regnskapshuset Ålesund AS	966323191	Ålesund	100,0
SpareBank 1 Regnskapshuset Rørvik AS	951016071	Vikna	100,0
GMA Invest AS	994469096	Trondheim	100,0
Sentrumsgården AS	975856828	Leksvik	35,3
Aqua Venture AS	891165102	Trondheim	37,6
Maritech Systems AS	997929217	Averøy	23,1
Omega-3 Invest AS	996814262	Molde	33,6
Tjeldbergodden Utvikling AS	979615361	Aure	23,0
Grilstad Marina AS	991340475	Trondheim	35,0
GMN 51 AS	996534316	Trondheim	30,0
GMN 52 AS	996534413	Trondheim	30,0
GMN 53 AS	996534502	Trondheim	30,0
GMN 54 AS	996534588	Trondheim	30,0
GMN 6 AS	994254707	Trondheim	35,0
Grilstad Energi AS	998480639	Trondheim	30,0
Hommelvik Sjøside AS	992469943	Malvik	40,0
Investeringer i felleskontrollert virksomhet			
SpareBank 1 Gruppen AS	975966372	Tromsø	19,5
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	986401598	Oslo	17,7
Investeringer i tilknyttede selskaper			
BN Bank ASA	914864445	Trondheim	33,0
SpareBank1 Boligkreditt AS	988738387	Stavanger	17,7
SpareBank 1 Næringskreditt AS	894111232	Stavanger	33,6
SpareBank 1 Kredittkort AS	975966453	Trondheim	18,4
SpareBank 1 Markets AS	992999101	Oslo	27,3
PAB Consulting AS	967171344	Ålesund	34,0
Molde Kunnskapspark AS	981036093	Molde	21,0
Bjerkeløkkja AS	998534976	Trondheim	40,7
Investering i selskaper holdt for salg			
Mavi XV AS	890899552	Trondheim	100,0
Norway Cod AS	979380127	Bindal	100,0
Mavi XI AS	990899568	Trondheim	100,0
Mavi XXIV AS	999211062	Trondheim	100,0
Mavi XXV AS	999239242	Trondheim	100,0
Mavi XXVI AS	999239331	Trondheim	100,0
Mavi XXVII AS	999239390	Trondheim	100,0
Mavi XXVIII AS	999239455	Trondheim	100,0

Aksjer i datterselskaper morbank

Investeringen er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet. Sum kostnader er inkludert skattekostnad. Bokført verdi av datterselskaper i tabellene under er morbankens bokførte verdi. Resultatkolonnen viser selskapets årsresultat.

2014 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Resultat	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	271.920	27.192	10,0	3.625	3.188	126	76	50	368
Sum investeringer i kredittinstitusjoner									368
SpareBank 1 SMN Invest AS konsern EiendomsMegler 1 Midt-Norge AS	457.280	457.280	1,0	786	62	42	9	33	720
SpareBank 1 SMN Kvartalet AS	57.803	5.505	10,5	284	87	359	322	37	120
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS konsern Allegro	326.160	30.200	10,8	760	117	45	72	-28	899
Kapitalforvaltning ASA	14.280	238	60	139	46	182	151	31	64
SpareBank 1 Bygget Steinkjer AS	6.000	6.000	1,0	41	11	36	34	2	11
SpareBank 1 Bygget Trondheim AS	6.100	100	61,0	49	0	5	4	1	53
SpareBank 1 SMN Card Solutions AS	94.236	100.000	0,9	192	8	31	28	3	75
Brannstasjonen SMN AS	200	2.000	0,1	9	3	22	21	1	9
St. Olavs Plass 1 SMN AS	10.000	100.000	0,1	82	9	3	3	0	73
SpareBank 1 Bilplan AS	10.000	100.000	0,1	75	1	7	7	0	75
Jernbanegata 19 SMN AS	5.769	41.206	0,1	32	28	133	133	0	9
	1.000	1.000.000	1,0	12	1	2	4	-1	13
Sum investering i andre datterselskaper									2.122
Sum investeringer i konsernselskap morbank									2.490

2013 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Resultat	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	271.920	27.192	10,0	3.264	2.889	116	79	36	323
Sum									323
investeringer i kredittinstitusjoner									
SpareBank 1 SMN Invest AS konsern	457.280	457.280	1,0	796	74	60	11	48	720
EiendomsMegler 1 Midt-Norge AS	57.803	5.505	10,5	294	90	369	326	43	120
SpareBank 1 SMN Kvartalet AS	326.160	30.200	10,8	743	33	52	70	-18	899
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS konsern	14.280	238	60	105	33	133	123	10	64
Allegro Kapitalforvaltning ASA	6.000	6.000	1,0	47	11	41	34	7	11
SpareBank 1 Bygget Steinkjer AS	6.100	100	61,0	48	0	4	4	0	53
SpareBank 1 Bygget Trondheim AS	94.236	100.000	0,9	188	7	30	28	2	75
SpareBank 1 SMN Card Solutions AS	200	2.000	0,1	28	20	30	28	2	19
Brannstasjonen SMN AS	10.000	100.000	0,1	74	1	3	3	0	73
St. Olavs Plass 1 SMN AS	10.000	100.000	0,1	76	0	7	7	1	75
SpareBank 1 Bilplan AS	5.769	41.206	0,1	35	31	121	122	-1	9
Sum investering i andre datterselskaper									2.119
Sum investeringer i konsernselskap morbank									2.442

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i selskapsregnskapet. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
3.115	3.138	Balanseført verdi per 01.01.	4.624	4.573
89	223	Tilgang/avgang	176	19
-66	-	Omklassifiseringer, mv	0	-105
-	-	EK-føring	-17	12
-	-	Resultatandel	527	355
-	-	Utbetalt utbytte	-182	-229
3.138	3.361	Balanseført verdi per 31.12	5.129	4.624

Spesifikasjon av årets endring på konsern	Tilgang/avgang	EK-endering
SpareBank 1 Gruppen AS	-	-16
BN Bank ASA	-	-0
SpareBank 1 Boligkreditt AS	68	-0
SpareBank 1 Næringskreditt AS	35	-
SpareBank 1 Markets AS	31	-
SpareBank 1 Kredittkort AS	107	-
Sparebank 1 Kundesenter AS	-0	-
SpareBank 1 Verdipapirservice AS	-14	-
Selskaper eiet av Sparebank 1 Regnskapshuset SMN AS	-19	-
Molde Kunnskapspark AS	-0	-
Utbyggingsselskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest	-30	-
Sum	176	-17

Inntekter fra investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Resultatandel fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er spesifisert i tabell nedenfor. Badwill og amortiseringseffekter knyttet til oppkjøp er inkludert i resultatandelen.

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
		Resultatandel fra:		
-	-	SpareBank 1 Gruppen konsern	360	210
-	-	Bank 1 Oslo Akershus AS	-	2
-	-	SpareBank 1 Boligkreditt AS	38	40
-	-	BN Bank ASA	93	91
-	-	SpareBank 1 Markets AS	-32	-1
-	-	SpareBank 1 Næringskreditt AS	41	8
-	-	SpareBank 1 Verdipapirservice AS	-	-3
-	-	SpareBank 1 Kredittkort AS	2	-4
-	-	Utbyggingsselskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest	31	14
-	-	Øvrige selskaper	-5	-1
		Utbytte fra:		
134	33	SpareBank 1 Gruppen AS	-33	-134
26	58	SpareBank 1 Boligkreditt AS	-58	-26
62	79	BN Bank ASA	-79	-62
7	11	SpareBank 1 Næringskreditt AS	-11	-7
0	-	Øvrige selskaper	-0	-0
229	182	Sum inntekt fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	345	126

Konsernets eierandeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tabellene nedenfor inneholder selskaps- eller konsernregnskapstall 100 prosent andel, med unntak av resultatandel som oppgis som SpareBank 1 SMN-konsernets andel. Bokført verdi er konsernverdi i SpareBank 1 SMN-konsern.

2014 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Bokført verdi 31.12	Eierandel	Antall aksjer
SpareBank 1 Gruppen konsern	55.408	48.013	12.623	10.775	360	1.421	19,5 %	364.728
SpareBank 1 Boligkreditt AS	227.594	219.117	317	110	38	1.498	17,7 %	9.284.830
BN Bank ASA	35.787	32.146	647	366	93	1.201	33,0 %	4.658.389
SpareBank 1 Markets AS	566	380	108	221	-32	25	27,3 %	14.333
SpareBank 1 Næringskreditt AS	18.161	16.217	174	56	41	653	33,6 %	4.909.200
SpareBank 1 Kredittkort AS	4.772	3.992	420	408	2	143	18,4 %	125.877
Øvrige selskaper						32		
Sum						4.974		

Utbyggingsselskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest (ikke inkludert i tabellen ovenfor)

Aktiviteten har i løpet av 2014 vært stor i utbyggingsselskapene Grilstad Marina AS, GMN 51 AS, GMN 52 AS, GMN 53 AS, GMN 54 AS, GMN 6 AS og Hommelvik Sjøside AS. Hommelvik Sjøside ferdigstilte tredje og fjerde byggetrinn og Grilstad Marina ferdigstilte andre byggetrinn i 2014.

Ovennevnte utbyggingsselskaper er i konsernregnskapet bokført til 154,8 millioner kroner per 31. desember 2014.

2013 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Bokført verdi 31.12	Eierandel	Antall aksjer
SpareBank 1 Gruppen konsern	50.702	44.899	12.733	11.633	210	1.113	19,5 %	364.728
SpareBank 1 Boligkreditt AS	206.166	197.884	332	116	40	1.451	17,7 %	9.737.324
BN Bank ASA	37.505	33.904	693	441	91	1.188	33,0 %	4.658.389
SpareBank 1 Markets AS	674	495	194	271	-1	26	23,8 %	14.333
SpareBank 1 Næringskreditt AS	15.767	14.031	54	25	8	590	34,1 %	4.645.000
SpareBank 1 Verdipapirservice AS	88	38	4	14	-3	14	27,9 %	332.568
SpareBank 1 Kredittkort AS	208	18	0	23	-4	34	18,1 %	125.877
Øvrige selskaper						54		
Sum						4.470		

Selskaper holdt for salg

SpareBank 1 SMN sin strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Investeringene bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap. I konsernregnskapet foretas enlinjes konsolidering.

Tabellene nedenfor inneholder selskaps- eller konsernregnskapstall 100 prosent andel.

2014 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Selskapets årsresultat	Eierandel	Antall aksjer
Mavi XV AS konsern	45	0	6	-6	0	100 %	60.000
Norway Cod AS (tidl. Skei Marinfisk AS)	47	18	3	5	-1	100 %	2.000
Øvrige mindre selskaper	6	1	1	1	-1	100 %	

2013 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Selskapets årsresultat	Eierandel	Antall aksjer
Mavi XV AS konsern	100	40	33	9	24	100 %	60.000
Ranheim Eiendomsutvikling AS	8	1	0	-0	0	100 %	100
Norway Cod AS (tidl. Skei Marinfisk AS)	50	20	0	0	-0	100 %	2.000
Øvrige mindre selskaper	55	20	32	9	24	100 %	

Note 40 - Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning

Generelt

Ved oppkjøp av selskaper utarbeides oppkjøpsanalyse i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser vurderes til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet.

SpareBank 1 SMN har inngått avtale om at SpareBank 1 SMN Markets i Trondheim blir fullt integrert i SpareBank 1 Markets AS. Dette medfører at SpareBank 1 SMN øker sin eierandel i SpareBank 1 Markets fra 27,3 til 73,3 prosent. Transaksjonen forventes gjennomført i løpet av første kvartal 2015. Det tas forbehold om regulatorisk godkjenning og endelig styrebehandling.

Oppkjøp av regnskapskontor

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS har i 2014 overtatt kundeportefølje og ansatte i virksomheten Trønder Regnskap & Data AS, samt overtatt samtlige aksjer i SpareBank1 Merkantilservice AS (tidl. Merkantilservice AS), Sparebank 1 Regnskapshuset Ålesund AS (tidl. Økopartner AS) og SpareBank 1 Regnskapshuset Rørvik AS (tidl. Vekstra Rørvik AS). Disse virksomhetene integreres fullt ut med SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS i 2015. GWG Regnskap & Admin AS er i 2014 fusjonert inn i Sparebank 1 Regnskapshuset SMN AS.

Det er utarbeidet oppkjøpsanalyser i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser er vurdert til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Forskjellen mellom konsernets anskaffelseskost og bokført verdi av netto eiendeler er allokert til goodwill.

Med virkning fra 1. januar 2015 er det inngått avtale om oppkjøp av Avito Regnskap AS på Rørvik.

Note 41 - Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper

Med nærstående parter menes her datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter og selskaper holdt for salg hvor banken har betydelig innflytelse samt SpareBank 1 SMN Pensjonskasse og selskaper eid av bankens personlige nærstående. Bankens mellomværende med ansatte og medlemmer av styret vises i note 8 Utlån til og fordringer på kunder og note 23 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte. Inngående balanse kan avvike fra utgående balanse året før da inngående balanse inkluderer selskaper som i løpet av regnskapsåret er kommet til som bankens nærstående.

Lån (mill. kr)	Datterselskaper		Øvrige nærstående selskaper	
	2014	2013	2014	2013
Lån utestående per 1.1	2.738	3.316	1.875	2.603
Lån innvilget i perioden	271	11	495	558
Tilbakebetaling	0	589	400	1.276
Lån per 31.12	3.009	2.738	1.971	1.885
Renteinntekter	84	89	36	79
Konstatert tap ved utlån	-	-	-	-
Obligasjoner og ansvarlige lån per 31.12	89	89	1.526	2.708
Innskudd (mill. kr)				
Innskudd per 1.1	1.838	2.161	969	2.885
Nye innskudd i perioden	21.892	21.740	22.753	5.017
Uttak	22.497	22.066	21.206	6.968
Innskudd per 31.12	1.232	1.836	2.517	934
Rentekostnader	32	50	8	20
Verdipapirhandel	-	-	-491	553
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Boligkreditt	-	-	417	414
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Næringskreditt	-	-	10	8
Utstedte garantier og kausjonsansvar	137	-	75	59
Kommitert kreditt	-	-	-	108

Lån og innskudd

Alle lån og innskudd for nærstående parter er bokført i morbanken.

Handel med verdipapirer

SpareBank 1 SMNs avdelinger Markets og Finans utfører et betydelig antall transaksjoner med bankens nærstående selskaper. Det gjøres løpende transaksjoner innenfor rente- og valutaområdet, betalingsformidling, obligasjonshandel mv. Disse inngår som en del av den ordinære bankdrift og alle avtaler er inngått på markedsmessige vilkår. Rapporterte tall i tabellen ovenfor inkluderer nettoinvestering i derivater, kjøp og salg av obligasjoner og deposit.

Andre transaksjoner

SpareBank 1 SMN har inngått leveranseavtaler med flere nærstående selskaper for å sikre ordinær bankdrift og videreutvikling av SpareBank 1-alliansen. Dette omfatter utvikling av datatekniske løsninger i alliansesamarbeidet, provisjoner fra forsikrings- og spareprodukter, administrative tjenester, leie av lokaler mv. Avtalene er vurdert å være på markedsmessige vilkår. I tillegg deltar banken i kapitalforhøyelser i nærstående selskaper, se note 39 Investering i eierinteresser. Konsernet har i 2014 betalt 26,3 millioner kroner i premie til SpareBank 1 SMN Pensjonskasse.

Note 42 - Eierandelskapital- og eierstruktur

Bankens eierandelskapital utgjør 2.596.728.860 kroner fordelt på 129 836 443 egenkapitalbevis, hvert pålydende 20,0 kroner. Per 31. desember 2014 var det 8395 egenkapitalbevisiere (8741 per 31. desember 2013).

Eierandelskapitalen er tatt opp på følgende måte (i hele kr):

År	Endring	Endring i eierandelskapital	Total eierandelskapital	Antall egenkapitalbevis
1991	Rettet emisjon	525.000.000	525.000.000	5.250.000
1992	Rettet emisjon	75.000.000	600.000.000	6.000.000
2000	Ansatt emisjon	5.309.900	605.309.900	6.053.099
2001	Ansatt emisjon	4.633.300	609.943.200	6.099.432
2002	Ansatt emisjon	4.862.800	614.806.000	6.148.060
2004	Fondsemisjon	153.701.500	768.507.500	7.685.075
2005	Rettet emisjon	217.424.200	985.931.700	9.859.317
2005	Ansatt emisjon	23.850.000	1.009.781.700	10.097.817
2005	Splitt	-	1.009.781.700	40.391.268
2005	Fortrinnsemisjon	252.445.425	1.262.227.125	50.489.085
2007	Utbytteemisjon	81.752.950	1.343.980.075	53.752.203
2007	Ansatt emisjon	5.420.000	1.349.400.075	53.976.003
2008	Utbytteemisjon	90.693.625	1.440.093.700	57.603.748
2008	Ansatt emisjon	6.451.450	1.446.545.150	57.861.806
2009	Fondsemisjon	289.309.025	1.735.854.175	69.434.167
2010	Ansatt emisjon	12.695.300	1.748.549.475	69.941.979
2010	Fortrinnsemisjon	624.082.675	2.372.632.150	94.905.286
2011	Fortrinnsemisjon	625.000	2.373.257.150	94.930.286
2012	Nedsettelse av pålydende	-474.651.430	1.898.605.720	94.930.286
2012	Fortrinnsemisjon	569.543.400	2.468.149.120	123.407.456
2012	Ansatt emisjon	16.220.200	2.484.369.320	124.218.466
2012	Rettet emisjon	112.359.540	2.596.728.860	129.836.443

Morbank (mill. kr)	2014	2013
Eierandelskapital	2.597	2.597
Utjevningsfond	3.122	2.496
Overkursfond	895	895
Fond for urealiserte gevinster	90	126
A. Sum egenkapitalbevisierens kapital	6.704	6.114
Grunnfondskapital	3.619	3.276
Fond for urealisert gevinster	49	69
B. Sum grunnfondskapital	3.668	3.345
Avsetning gaver	160	124
Avsatt utbytte	292	227
Egenkapital ekskl. periodens resultat	10.824	9.811
Egenkapitalbevisbrøk A/(A+B)	64,64 %	64,64 %
Snitt egenkapitalbevisbrøk som benyttes ved disponering av resultat	64,64 %	64,64 %

De 20 største egenkapitalbevisiere per 31.12.14	Antall egenkapitalbevis	Andel
Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	4.309.928	3,32 %
Sparebankstiftelsen SpareBank 1 SMN	3.965.391	3,05 %

Odin Norge	3.823.131	2,94 %
VPF Nordea Norge Verdi	3.538.004	2,72 %
Pareto Aksje Norge	3.302.488	2,54 %
The Bank of New York Mellon (nominee)	3.118.007	2,40 %
Odin Norden	2.854.979	2,20 %
Vind LV AS	2.736.435	2,11 %
State Street Bank and Trust CO (nominee)	2.609.428	2,01 %
Wimoh Invest AS	2.359.388	1,82 %
MP Pensjon PK	2.058.415	1,59 %
Danske Invest Norske Aksjer Inst. II	2.003.167	1,54 %
Forsvarets Personellservice	1.491.146	1,15 %
DNB Livsforsikring AS	1.472.982	1,13 %
Pareto Aktiv	1.412.325	1,09 %
Pareto AS	1.330.202	1,02 %
VPF Nordea Kapital	1.222.189	0,94 %
Danske Invest Norske Aksjer Instit. I	1.110.223	0,86 %
Fondsfinans Spar	1.075.000	0,83 %
Verdipapirfondet Handelsbanken	1.050.000	0,81 %
Sum 20 største eiere	46.842.828	36,08 %
Øvrige eiere	82.993.615	63,92 %
Utstedte egenkapitalbevis	129.836.443	100,00 %

Note 43 - Utbytte fra datterselskaper

Utbytte (mill. kr)	2014	2013
<i>Mottatt utbytte fra:</i>		
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	33	57
EiendomsMegler 1 Midt-Norge AS	37	47
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS	10	5
Allegro Kapitalforvaltning ASA	6	-
SpareBank 1 SMN Invest AS	27	-
Brannstasjonen SMN AS	-	0
SpareBank 1 SMN Card Solutions AS	2	2
St. Olavs Plass 1 SMN AS	0	-
Jernbanegata 19 SMN AS	0	-
Sum utbytte	117	111
Disponeringer (mill. kr)	2014	2013
Årsoverskudd til disponering morbank	1.503	1.259
Avsatt til utbytte	292	227
Avsatt til gaver	160	124
Overført til utjevningfond	679	587
Overført til grunnfondskapital	372	321
Totalt disponert	1.503	1.259

Note 44 - Hendelser etter balansedagen

Det foreligger ingen hendelser etter balansedagen som er vurdert å være av vesentlig betydning for årsregnskapet 2014.

For informasjon om bankens overtakelse av SpareBank 1 Markets, se note 40 Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning samt børsmelding fra 11. august 2014.